

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА

Навчально-науковий інститут «Каразінська школа бізнесу»

Кафедра управління та адміністрування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

бакалавра

На тему: «Аналіз ефективності діяльності виробничого підприємства»

Виконала: студентка 4 курсу, групи М-41

спеціальності 073 «Менеджмент»

Марія ДЕОМІДОВА

Керівник: к.е.н., доц. Тетяна РОЗІТ

Рецензент: Заступник директора

підприємства ТОВ «Торговий дім «ЦСВ»,

Марія ДАВИДОВА

Харків – 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Навчально-науковий інститут «Каразінська школа бізнесу»

Кафедра управління та адміністрування

Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень) бакалавр

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Освітньо-професійна програма «Менеджмент»

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри

Вікторія ТРЕТЯК
підпис ім'я, ПРИЗВИЩЕ
“28” вересня 2023 року

**З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ**

ДЕОМІДОВА МАРІЯ ДМИТРІВНА

(прізвище, ім'я, по батькові студента)

1. Тема роботи «Аналіз ефективності діяльності виробничого підприємства»

2. Керівник роботи: Розіт Тетяна Володимирівна, д.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по університету від 12 березня 2024 року № 4501-5/637

2. Строк подання студентом роботи 15 травня 2024 року

3. Перелік питань, які потрібно розробити: дослідити сутність, критерії оцінювання, види ефективності; вивчити фактори впливу на ефективність діяльності виробничого підприємства; ознайомитися із методикою оцінки ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства; розглянути організаційно-економічну характеристику ТОВ «ТД ЦСВ»; провести фінансово-економічну діагностику діяльності підприємства; обґрунтувати напрями підвищення ефективності господарської діяльності підприємства.

4. План роботи

№ з/п	Назви етапів роботи
1	Узгодження змісту кваліфікаційної роботи
2	Підготовка першого розділу кваліфікаційної роботи
3	Підготовка доповіді на наукову конференцію з викладенням основних результатів кваліфікаційного дослідження
4	Доопрацювання першого розділу згідно з рекомендаціями науково керівника. Написання другого розділу кваліфікаційної роботи
5	Доопрацювання другого розділу згідно з рекомендаціями науково керівника.
6	Написання вступу, висновків кваліфікаційної роботи. Оформлення списку літератури
7	Подання кваліфікаційної роботи на кафедру управління та адміністрування

5. Дата видачі завдання «28» вересня 2023 року

Студент

підпис

Марія ДЕОМІДОВА

ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник роботи

підпис

Тетяна РОЗІТ

ім'я, ПРІЗВИЩЕ

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	8
1.1 Економічна категорія «ефективність»: сутність, критерії оцінювання, види. 8	
1.2 Фактори впливу на ефективність діяльності виробничого підприємства.....	15
1.3 Методика оцінки ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства	23
Висновки за розділом 1	34
РОЗДІЛ 2 ОЦІНКА ТА НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ТД ЦСВ»	35
2.1 Організаційна характеристика підприємства та аналіз чинників впливу на ефективність виробничої діяльності	35
2.2 Фінансово-економічна діагностика діяльності ТОВ «ТД ЦСВ».....	45
2.3 Обґрунтування напрямів підвищення ефективності господарської діяльності підприємства	61
Висновки за розділом 2.....	67
ВИСНОВКИ.....	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	72
ДОДАТКИ.....	79

ВСТУП

Актуальність теми. В сучасному науковому дискурсі аналіз ефективності діяльності виробничого підприємства є предметом великого інтересу та активних досліджень. З урахуванням постійних змін у соціально-економічному середовищі, технологічних інновацій та зростаючої конкуренції на ринках, ретельний аналіз ефективності виробничих процесів стає важливою передумовою для успішного функціонування підприємств. Враховуючи різноманітність методів та підходів до вимірювання ефективності, актуальність дослідження полягає в розкритті нових аспектів та виявленні оптимальних стратегій управління для досягнення конкурентних переваг.

Особливу увагу привертає комплексний характер аналізу, який враховує не лише фінансові показники, але й фактори внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства. Поняття ефективності вимагає глибокого розуміння в контексті виробничої діяльності, враховуючи специфіку галузі, ринкові умови та стратегічні цілі підприємства. Цей дослідницький напрямок є актуальним як для наукового співтовариства, так і для практикуючих менеджерів, оскільки він сприяє розвитку теоретичних підходів та реалізації інноваційних стратегій в управлінні виробничими підприємствами.

Ефективність діяльності виробничого підприємства вивчали у своїх дослідженнях багато вітчизняних та зарубіжних науковців, серед яких: Н. Баглаєва [3], О. Бобко [7], І. Бондаренко [17], В. Давидюк [21], В. Далик [9], Л. Гарасим [9], І. Грузіна [17], О. Козирєва [17], О. Марценюк [21], І. Отенко [25], К. Ружицька [21], О. Савицька [35], В. Салабай [35], Ю. Суховєєва [3], Б. Чорній [7], А. Ярославський [48] та інші.

Актуальність зазначених питань й зумовила вибір теми бакалаврської роботи, визначила мету і задачі дослідження.

Метою роботи є дослідження теоретико-методичних та практичних засад аналізу ефективності діяльності підприємства, а також розробка комплексу

заходів, спрямованих на зростання рівня ефективності функціонування підприємства.

Для досягнення поставленої мети було поставлено такі *задачі*:

- визначити сутність, критерії оцінювання, види ефективності;
- узагальнити фактори впливу на ефективність діяльності виробничого підприємства;
- систематизувати методи оцінки ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства;
- проаналізувати організаційно-економічну характеристику ТОВ «ТД ЦСВ» з метою виявлення сильних та слабких сторін;
- провести фінансово-економічну діагностику діяльності підприємства;
- обґрунтувати напрями підвищення ефективності господарської діяльності підприємства.

Об'єкт дослідження – виробнича діяльність підприємства ТОВ «ТД ЦСВ».

Предмет дослідження – теоретико-методичні засади аналізу ефективності діяльності виробничого підприємства.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною основою дослідження є положення сучасної економічної теорії, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених та фахівців в сфері ефективності діяльності підприємств.

У процесі підготовки кваліфікаційної бакалаврської роботи використовувалися такі методи: метод пошуку та збору інформації (для визначення сутності, критеріїв оцінювання та видів ефективності); табличний метод (для зведення отриманих протягом виконання роботи даних у таблиці); графічний метод (для ілюстрації даних, що були отримані в процесі роботи); метод узагальнення (для формулювання висновків на основі отриманих даних).

Інформаційне забезпечення: аналітичні, методичні матеріали з оцінки ефективності роботи суб'єктів господарювання; звітність ТОВ «ТД ЦСВ»; публікації та наукові праці вітчизняного та зарубіжного авторства.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що теоретичні узагальнення та практичні рекомендації, здійсненні в процесі дослідження, можуть бути використані в діяльності вітчизняних виробничих

підприємств для підвищення ефективності їх господарської діяльності.

Апробація результатів дослідження була здійснена шляхом участі у Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції на тему «Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення» (випуск 88) 14-15 травня 2024 р. за напрямком «Економічні науки» та опублікування тези доповіді на тему «Аналіз ефективності діяльності виробничого підприємства».

Бакалаврська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел, 4 додатки на 8 сторінках. Робота викладена на 73 сторінках, в тому числі 25 таблиць, 3 рисунки, список використаних літературних джерел з 50 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Економічна категорія «ефективність»: сутність, критерії оцінювання, види

Гарантією успішного функціонування підприємства є постійне підвищення ефективності його діяльності. У зв'язку з цим досягнення необхідного рівня ефективності стає одним із найважливіших завдань управління підприємством. Багатомірний, комплексний характер категорії «ефективність» зумовлює складність її змістовного розуміння, оцінки та вибору методів, підходів до управління в умовах непередбачуваного зовнішнього та внутрішнього середовища [17, с. 84].

Зазвичай, виокремлюють два основних підходи до визначення ефективності. Перший підхід розглядає концепцію «ефективності» через призму результативності, відповідаючи на такі запитання: «Які результати було досягнуто і за якою ціною?», «Які ресурси було витрачено і у якій кількості для досягнення цих результатів?»

Цей підхід тлумачить «ефективність» як співвідношення між результатами і витратами, використовуючи критерії «витрати – результат». Однак виникає питання: чи дає змогу досягнути результат досягнення мети?

Існування цієї проблеми спричинило появу другого підходу, який розглядає ефективність з точки зору досягнення мети, де мірою є «результат – мета». У цьому випадку ефективність розглядається як співвідношення між отриманими результатами і поставленими перед ними цілями. Цей підхід дає можливість оцінити, наскільки успішно діяльність чи процес спрямований на досягнення конкретних цілей та завдань.

У порівнянні з першим підходом, де ефективність вимірюється відношенням результатів до витрат, другий підхід ставить у центр уваги самі цілі і оцінює, наскільки результати відповідають цим цілям. Це дає змогу зорієнтувати діяльність на досягнення конкретних результатів, а не лише на ефективне використання ресурсів.

Обидва підходи мають свої переваги та недоліки, і вибір між ними залежить від конкретних умов та потреб оцінки ефективності в конкретній ситуації.

В даний час існує багато підходів до визначення категорії «ефективність» та підходів до її ефективного управління, що базується на значному науковому доробку як вітчизняних, так і зарубіжних науковців та практиків. Визначення ефективності включає різноманітні аспекти, такі як фінансові показники, операційні процеси, управлінські стратегії та реакцію на зовнішні чинники. Розуміння цих аспектів та їх впливу на діяльність компанії дає змогу розробляти ефективні стратегії управління для досягнення поставлених цілей та забезпечення конкурентоспроможності. Використання сучасних методів та інструментів управління дає змогу компаніям вдосконалювати свої процеси та максимізувати результативність своєї діяльності.

У табл.1.1 наведено деякі визначення даного економічного поняття різними авторами.

Таблиця 1.1 – Визначення категорії «ефективність» у трактуванні різних авторів

Автор	Визначення
1	2
В. Андрійчук [2]	Автор розглядає «ефективність» як економічну категорію, яка відображає відношення між досягнутими результатами та витраченими на їх досягнення ресурсами. Ці ресурси можуть бути вимірювані або в певному обсязі за їх первісною вартістю, або як частина вартості у формі виробничих витрат.
О. Момот, А. Демченко [22]	Ефективність є індикатором розвитку, що є його найважливішим стимулом. Автори розглядають цю категорію з двох сторін: якісної і кількісної. Якісна сторона відображає теоретичний зміст, тобто сутність категорії. Кількісна сторона відображає економію часу при досягненні цілей суспільного виробництва в ході всього відтворювального процесу і на окремих його фазах у масштабі всього народного господарства, окремих його регіонів, галузей, господарських суб'єктів.

1	2
П. Перерва, А. Кравчук [28]	Ефективність є комплексним показником позитивної економічної результативної діяльності, який характеризується найбільш оптимальним відношенням отриманого ефекту чи результату до витрачених ресурсів, з метою досягнення поставлених цілей.
М. Полегенька [32]	Ефективність є економічною категорією, яка відображає здатність підприємства досягати поставленої мети. Вона характеризується максимально-оптимальним співвідношенням витрат та результату з урахуванням взаємодії внутрішніх і зовнішніх факторів виробництва.
О. Савицька, В. Салабай [34]	Ефективність є оцінкою та порівнянням отриманих результатів від діяльності підприємства з обсягом ресурсів, які були витрачені. Цей показник відображає не лише результат, але й спосіб його досягнення. Тому для розрахунку використовують відносні показники, що базуються на результаті та витратах у процесі діяльності компанії.
Т. Стукан [39]	Ефективність – це поняття, яке має різні підходи до визначення та залежить від якості управління ресурсами та витратами. Воно відображає співвідношення між отриманими вигодами та витратами на їх досягнення. Економічна ефективність відображає ступінь реалізації виробничих відносин на всіх стадіях виробництва і є ключовим фактором відображення економічної безпеки та конкурентної позиції підприємства.
О. Хмелевський [42]	Ефективність – це здатність підприємства здійснювати рентабельну діяльність, генерувати прибуток, зберігати та нарощувати платоспроможність, забезпечуючи поступове стабільне зростання та розвиток. Ефективність має два прояви - позитивний у вигляді прибутковості та негативний у вигляді збитковості. Ця здатність безпосередньо залежить від обсягів прибутку суб'єкта господарювання, де результат господарської діяльності виявляється у позитивному (прибутковому), нульовому (беззбитковому) або негативному (збитковому) показнику.
А. Ярославський [48]	Ефективність є інтегрованою економічною категорією, що відображає виробничі відносини з приводу економії сукупних затрат уречевленої та живої праці на отримання кінцевого позитивного результату.

Джерело: складено автором на основі [2; 22; 28; 32 34; 39; 42; 48]

Бачимо, що не існує єдиного підходу щодо визначення сутності терміну «ефективність». Однак, зауважимо, що будь-яке існуюче визначення має право на існування, так як дає змогу розглядати та вивчати цю категорію з різних сторін.

На нашу думку, ефективність – це ступінь досягнення мети або досягнення бажаних результатів з використанням наявних ресурсів.

В рамках даного дослідження варто зауважити, що поруч з терміном «ефективність» часто використовуються синоніми близькі за економічною сутністю, але зовсім не тотожні такі терміни, як «результативність»,

«економічність» та «продуктивність». Виходячи з цього, виникає завдання більш точного економічного ідентифікування даних термінів, їх певних розмежувань в економічному сенсі.

Проаналізувавши різні визначення вищезгаданих термінів, можемо зробити наступні висновки:

– результативність – це економічна категорія, яка відображає ступінь досягнення поставленої мети або досягнення планованих цілей підприємства. Вона вимірюється через співвідношення фактичного результату до планованого ефекту або цілі. Ключовим аспектом результативності є ефективне використання ресурсів. Це означає, що підприємство досягає своїх цілей, використовуючи доступні ресурси (такі як час, гроші, праця, матеріали) максимально ефективно;

– економічність – показник, що відображає ступінь економії ресурсів, які використовуються для досягнення певного результату або мети. Вона оцінює, наскільки ефективно використовуються ресурси підприємства з точки зору мінімізації витрат при досягненні певного результату.

Зазвичай економічність вимірюється через аналіз витрат на виробництво, надання послуг або досягнення певних цілей у порівнянні з отриманим результатом. Це означає, що економічно ефективна діяльність підприємства призводить до мінімізації витрат на досягнення певних цілей або результатів, при цьому забезпечуючи позитивну динаміку розвитку організації.

Важливо враховувати, що економічність може охоплювати не лише фінансові витрати, а й інші ресурси, такі як час, працю, матеріали тощо. Також, економічність може бути розглянута у контексті оптимального використання ресурсів з метою забезпечення стійкого та продуктивного розвитку підприємства;

– продуктивність – це показник того, наскільки ефективно використовуються ресурси для досягнення поставленої мети або результату. Вона вимірює вплив кожного елементу або ресурсу на кінцевий результат, який досягається суб'єктом господарювання.

Висока продуктивність свідчить про ефективне використання ресурсів і може вказувати на успішність діяльності суб'єкта господарювання. Таким

чином, продуктивність є ключовим показником для оцінки ефективності та результативності діяльності підприємства.

Зазначимо, що ефективність визначається рівнем економічної обґрунтованості та результативністю, заснованою на економічному і продуктивному перетворенні ресурсів у результати в процесі досягнення цілей підприємства. У зв'язку з цим, результативність, економічність та продуктивність можна інтерпретувати як критерії ефективності у вигляді рис. 1.1

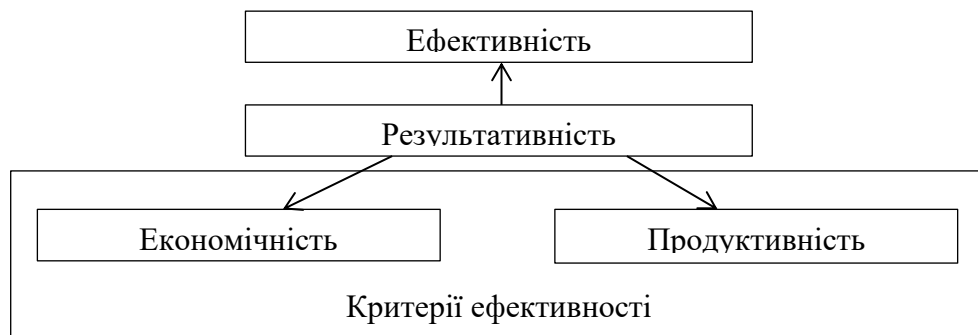

Рисунок 1.1 – Взаємозв'язок економічних категорій «ефективність», «результативність», «економічність» та «продуктивність»

Джерело: [28, с. 141]

Ураховуючи поліморфізм терміну «ефективність», важливим є розрізнення різних аспектів цього поняття за різними ознаками. Кожен з цих видів має своє значення для ефективного функціонування підприємства.

Узагальнення підходів (класифікація за окремими ознаками) до видів ефективності діяльності підприємства надано у табл.1.2.

Таблиця 1.2 – Класифікація видів ефективності діяльності підприємства

Класифікаційна ознака	Види ефективності
1	2
Залежно від виду використаних ресурсів або витрат (за підходами до розрахунку)	- витратна; - ресурсна; - змішана (витратно-ресурсна).
Залежно від мети	- витратна - результативна; - споживча (або ціннісна).
З погляду часу	- статична; - динамічна.

1	2
Залежно від сфери застосування ефективності	<ul style="list-style-type: none"> - екологічна; - економічна; - етична; - організаційна; - політична; - правова; - психологічна; - соціальна; - технологічна.
За ступенем збільшення ефекту	<ul style="list-style-type: none"> - мультиплікаційна; - первинна; - синергічна.
Залежно від взаємодії системи з зовнішнім середовищем	<ul style="list-style-type: none"> - внутрішня; - зовнішня.
Залежно від структури організації виробництва	<ul style="list-style-type: none"> - ефективність робочого місця; - ефективність виробничого підрозділу (дільниці, цеху, виробництва); - ефективність підприємства в цілому.
Залежно від виду витрачених ресурсів	<ul style="list-style-type: none"> - ефективність використання трудових ресурсів підприємства; - ефективність використання капіталу; - ефективність використання основних виробничих фондів; - ефективність використання оборотних коштів підприємства; - ефективність використання матеріальних ресурсів.
Залежно від виду діяльності підприємства	<ul style="list-style-type: none"> - ефективність інвестиційної діяльності; - ефективність операційної діяльності; - ефективність фінансової діяльності.
Залежно від виду результатів та методу формування показників ефективності	<ul style="list-style-type: none"> - кінцева; - проміжна; - змішана.
За наслідками	<ul style="list-style-type: none"> - економічна; - соціальна; - соціально-економічна.
За рівнем управління	<ul style="list-style-type: none"> - ефективність підприємства; - ефективність регіону; - ефективність народного господарства в цілому.
За місцем одержання ефекту	<ul style="list-style-type: none"> - локальна (комерційна); - народногосподарська.
За метою визначення (за методом розрахунку)	<ul style="list-style-type: none"> - абсолютна (загальна); - порівняльна.
Залежно від організаційного рівня управління	<ul style="list-style-type: none"> - індивідуальна; - групова; - організаційна.

Джерело: складено автором за [36; 44]

Розглянута класифікація видів ефективності діяльності підприємства демонструє різноманітність аспектів, за якими можна оцінити ефективність підприємства. Комплексне врахування всіх цих видів ефективності дає змогу здійснити глибокий соціально-економічний аналіз і приймати обґрунтовані господарські рішення. Кожен з видів ефективності надає важливу характеристику ефективності підприємства з певного погляду, що доповнює загальне уявлення про його функціонування і результативність.

Варто також відзначити, що кожен вид ефективності має свій характер, який може бути економічним, соціальним або комбінованим (соціально-економічним). Економічна ефективність зазвичай оцінюється за доходами, прибутками, рентабельністю тощо, що стосується ефективного використання ресурсів для отримання прибутку. Соціальна ефективність оцінюється за впливом на благополуччя та задоволення потреб співробітників, спільноти або суспільства в цілому. Соціально-економічна ефективність враховує як економічні, так і соціальні аспекти діяльності підприємства.

Ця загальна класифікація дає змогу розглядати ефективність підприємства в комплексі і враховувати різноманітні аспекти його діяльності. Кожен вид ефективності має своє значення і внесок у загальний результат підприємства, тому важливо брати до уваги всі аспекти при аналізі та прийнятті управлінських рішень.

В загальному, ефективність діяльності підприємства – це результат управління підприємством, що характеризується результатами його діяльності в різних сферах: фінансовій, операційній, інвестиційній, екологічній, соціальній тощо. Наслідки можуть бути як негативними, так і позитивними. У цьому випадку необхідно вживати заходи для поліпшення результатів і підвищення ефективності діяльності підприємства. Результатом вирішення операційних проблем є збільшення виробництва високоякісної продукції [7].

На нашу думку, ефективність діяльності підприємства – це результат, який відображає здатність підприємства досягати поставлених цілей та досягати задовільних результатів у різних аспектах своєї діяльності. Це включає не лише фінансові показники, такі як прибуток і рентабельність, але і операційну

ефективність, управлінські процеси, відносини зі співробітниками, а також взаємодію з оточуючим середовищем, включаючи екологічні та соціальні аспекти.

Ефективність підприємства визначається його здатністю досягати успішних результатів у всіх цих сферах та забезпечувати стійкий розвиток та конкурентоспроможність.

Отже, ефективність є ключовою економічною категорією, що відображає здатність підприємства досягати поставлених цілей з оптимальним використанням ресурсів. Оцінка ефективності базується на співвідношенні між досягнутими результатами та витраченими ресурсами, враховуючи різні аспекти діяльності підприємства. Види ефективності різноманітні й включають в себе економічну, соціальну, екологічну, організаційну та інші, які оцінюються залежно від цілей, видів ресурсів, сфери застосування та інших факторів.

Для ефективного управління підприємством важливо комплексно оцінювати всі аспекти ефективності та вживання заходів для підвищення її рівня в різних сферах діяльності. Такий підхід дає змогу забезпечити стійкий розвиток, конкурентоспроможність та соціальну відповідальність підприємства.

1.2 Фактори впливу на ефективність діяльності виробничого підприємства

Ефективність діяльності виробничого підприємства є ключовим аспектом його успішності та конкурентоспроможності на ринку. Цей показник визначається впливом різноманітних факторів, які охоплюють усі аспекти виробничого процесу та управління. Врахування цих факторів є важливим для розуміння та покращення ефективності виробничого підприємства. Від оптимізації виробничих процесів до управління збутом та ланцюжком постачання, кожен аспект впливає на загальну ефективність підприємства.

Посилення контролю над витратами, вдосконалення виробничих технологій та забезпечення високої якості продукції можуть сприяти підвищенню рівня ефективності. Також важливим є розробка стратегій управління та впровадження інновацій, що дозволяють підприємствам адаптуватися до змін у ринкових умовах та забезпечувати стабільний розвиток. Врахування цих факторів є важливим для розуміння та покращення ефективності виробничого підприємства.

Загалом фактори, що впливають на ефективність діяльності підприємства поділяють на внутрішні та зовнішні. Перелік та короткий опис внутрішніх факторів наведено в табл.1.3.

Таблиця 1.3 – Внутрішні фактори впливу на ефективність діяльності виробничого підприємства

№ за/п	Сфера впливу	Характеристика факторів
1	Маркетингова сфера	Це включає в себе аспекти, пов'язані з продуктом, ціною, місцем розташування та просуванням (4P маркетингу), а також інноваційну політику. Правильно вибрана стратегія маркетингу дає змогу підприємству зайняти свою нішу на ринку та ефективно конкурувати
2	Фінансова сфера	Управління фінансовими ресурсами є ключовим для забезпечення фінансової стійкості підприємства. Ефективне використання власних та позикових коштів, контроль над кредиторською і дебіторською заборгованістю, а також забезпечення ліквідності є важливими аспектами
3	Операційна сфера	Виробничий процес, логістика та управління якістю впливають на ефективність виробництва та якість продукції. Ефективне управління цими аспектами дає змогу оптимізувати процеси та знижувати витрати
4	Управління персоналом	Людський капітал є важливим ресурсом для будь-якого підприємства. Склад та якість персоналу, система мотивації та управління ними впливають на продуктивність праці та загальну ефективність організації
5	Антикризовий менеджмент та сфера ризиків	Ефективна система обмежень та управління ризиками дає змогу підприємству адаптуватися до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі, зменшуючи можливість негативних наслідків

Джерело: [21, с. 110]

Аналіз внутрішніх факторів впливу на ефективність діяльності виробничого підприємства підкреслює ключову роль кожної з них у досягненні успіху та конкурентоспроможності. Маркетингова стратегія, фінансове управління, операційні процеси, управління персоналом та система ризиків – всі

вони взаємодіють і впливають на рівень ефективності підприємства. Врахування цих факторів у плануванні та прийнятті управлінських рішень дає змогу оптимізувати ресурси, підвищити якість продукції та забезпечити стабільний розвиток. Надання пріоритету цим аспектам дозволить підприємствам вирішувати внутрішні проблеми та досягати поставлених цілей в умовах змінного ринкового середовища.

Зовнішні фактори, що мають вплив на ефективність діяльності виробничого підприємства згруповані в табл.1.4.

Таблиця 1.4 – Зовнішні фактори впливу на ефективність діяльності виробничого підприємства

№ за/п	Фактори	Характеристика
1	Екологічні	Зміни в екологічних умовах можуть впливати на виробництво, технології, витрати на енергію та матеріали, а також на відношення споживачів до продукції. Підприємства повинні бути свідомими свого впливу на навколишнє середовище та приймати заходи для зменшення негативного впливу
2	Науково-технічні	Розвиток науки та технологій може впливати на конкурентоспроможність підприємства, його виробничі процеси та продукцію. Підприємства повинні відстежувати та адаптуватися до останніх тенденцій у своїй галузі
3	Економічні та кон'юнктурні	Зміни у економіці та ринкові умови, такі як зміни в рівні споживання, інфляції, безробітті, можуть впливати на попит на продукцію, ціни на ресурси та інші аспекти діяльності підприємства
4	Фінансово-валютні	Зміни в курсах валют, стан фінансових ринків та ставки інтересів можуть впливати на вартість ресурсів, доступність кредитів та інвестицій, а також на фінансовий стан підприємства
5	Державне втручання	Політика уряду, законодавство та регулювання можуть впливати на бізнес-середовище та умови діяльності підприємства. Зміни в законодавстві можуть мати різний вплив на різні галузі та види підприємств
6	Форс-мажорні обставини	Стихійні лиха, війна, фінансові кризи та інші непередбачувані події можуть викликати зовнішній вплив на діяльність підприємства і вимагати від нього швидкої реакції та адаптації

Джерело: [21, с. 110]

Аналіз зовнішніх факторів впливу на ефективність діяльності виробничого підприємства свідчить про значний обсяг зовнішніх чинників, які можуть впливати на його функціонування. Екологічні зміни, науково-технічний прогрес, економічні та фінансово-валютні умови, державне регулювання та форс-мажорні обставини – усі ці фактори становлять великий виклик для управління

підприємством. Врахування цих зовнішніх впливів є ключовим для ефективного планування, прийняття стратегічних рішень та адаптації до змін у середовищі. Підприємства, які вміють ефективно реагувати на зовнішні фактори, мають більші шанси на успішний розвиток та збереження конкурентних переваг.

Окрім того, такої класифікації факторів не достатньо для управління економічною ефективністю всіх видів діяльності підприємства, тому для класифікації факторів необхідно виділяти не лише зовнішні та внутрішні. Так, Т. Стукан [39, с. 118] та А. Ярославський [48, с. 175] виокремлюють наступні ознаки факторів впливу на ефективність діяльності виробничого підприємства:

1. За основними напрямками розвитку і вдосконалення виробництва (за напрямками формування) (табл.1.5).

Таблиця 1.5 – Фактори впливу на ефективність діяльності виробничого підприємства за напрямками формування

№ за/п	Фактори	Характеристика
1	Підвищення рівня спеціалізації	Це означає концентрацію на певному аспекті виробництва або ринковому сегменті. Вищий рівень спеціалізації дає змогу підприємству використовувати свої ресурси більш ефективно, знижує витрати на виробництво та сприяє підвищенню конкурентоспроможності
2	Розвиток науково-технічного прогресу та інноваційна політика	Інновації дають змогу підприємству залишатися конкурентоспроможним у швидкозмінному середовищі ринку. Впровадження нових технологій, продуктів або процесів може покращити продуктивність, знизити витрати та розширити ринкові можливості
3	Ступінь інтегрованості	Інтеграція у систему господарських відносин може сприяти зниженню ризиків та оптимізації використання ресурсів. Вона також може забезпечити доступ до нових ринків та технологій через партнерство або участь у ланцюжках постачання
4	Організація праці	Підвищення комфорту та продуктивності працівників може сприяти підвищенню загальної продуктивності підприємства. Створення сприятливих умов праці, надання можливостей для розвитку та мотивація працівників можуть позитивно впливати на результативність діяльності
5	Виробнича технологія	Удосконалення виробничих процесів та використання новітніх технологій можуть допомогти знизити витрати, підвищити якість продукції та збільшити продуктивність. Результатом може бути зниження собівартості продукції та підвищення конкурентоспроможності

Джерело: [39]

Всі ці напрями важливі для підвищення ефективності діяльності підприємства. Вони можуть бути реалізовані окремо або в комбінації, залежно від специфіки та стратегії підприємства.

2. За джерелами підвищення ефективності (табл. 1.6).

Таблиця 1.6 – Фактори впливу на ефективність діяльності виробничого підприємства за джерелами підвищення ефективності

№ за/п	Джерела підвищення ефективності	Характеристика
1	Зниження фондомісткості та матеріаломісткості виробництва	Це означає ефективне використання обладнання, матеріалів та ресурсів з метою зменшення загальних витрат на виробництво. Шляхи досягнення цієї мети включають удосконалення технологічних процесів, оптимізацію ланцюжка постачання та впровадження енергоефективних технологій
2	Зростання продуктивності праці та зниження трудомісткості	Це досягається шляхом впровадження автоматизованих та механізованих процесів, навчання та розвитку персоналу, а також впровадження ефективних систем управління та організації праці
3	Раціональне використання природних ресурсів	Це включає ефективне використання природних ресурсів та мінімізацію відходів у виробничих процесах. Шляхи досягнення цієї мети включають впровадження екологічно чистих технологій, раціональне використання енергії та водних ресурсів, а також вдосконалення систем відновлення та переробки відходів

Джерело: [39]

Впровадження цих джерел підвищення ефективності дає змогу підприємствам знизити витрати на виробництво, підвищити продуктивність та конкурентоспроможність, а також зменшити негативний вплив на довкілля. Це стає основою для сталого розвитку та успіху підприємства в довгостроковій перспективі.

3. За сферою застосування (за рівнем господарювання).

Рівень господарювання визначається на трьох рівнях: макро-, мезо- та мікрорівнях. Кожен з цих рівнів впливає на діяльність підприємства у різний спосіб (табл.1.7).

Таблиця 1.7 – Фактори впливу на ефективність діяльності виробничого підприємства за рівнем господарювання

№ за/п	Рівень господарювання	Вплив факторів
1	Макрорівень	Це широкі економічні, політичні та соціокультурні умови, які визначаються національною та світовою економічною системами. Фактори на макрорівні можуть включати економічний розвиток країни, політичну стабільність, законодавство та регулювання, стан економічних відносин тощо. Хоча вони впливають на підприємство не безпосередньо, їх вплив може бути відчутним через зміни в загальному економічному середовищі, ринкові умови та споживчі настрої
2	Мезорівень	Це рівень, що охоплює конкурентні переваги, які формуються на рівні галузі або регіону. Фактори на мезорівні включають в себе конкурентну ситуацію в галузі, ступінь розвитку регіональних інфраструктур, наявність кластерів та інші фактори, які можуть впливати на ефективність підприємства в порівнянні з іншими гравцями на ринку.
3	Мікрорівень	Це найближче оточення підприємства, включаючи внутрішньовиробничі фактори, які мають безпосередній вплив на виробничо-господарську діяльність. Це охоплює організаційну культуру, стратегічне управління, операційні процеси, фінансове управління, управління ресурсами та персоналом

Джерело: [48]

Розуміння впливу кожного з цих рівнів господарювання дає змогу підприємствам адаптуватися до змін у своєму оточенні та ефективно впливати на свою конкурентоспроможність та успішність на ринку.

Залежно від спрямованості дії всі фактори впливу на економічну ефективність діяльності підприємства можна виокремити у дві групи:

– позитивні фактори включають у себе ті, які сприяють покращенню показників діяльності підприємства та забезпечують його успішну роботу.

Наприклад:

- а) підвищення продуктивності праці;
- б) ефективне використання ресурсів;
- в) інноваційність та впровадження нових технологій;
- г) посилення конкурентоспроможності на ринку;
- д) оптимізація виробничих процесів та ланцюга постачання;
- е) підвищення якості продукції та обслуговування клієнтів.

– негативні фактори, навпаки, мають тенденцію погіршувати

результативність підприємства та можуть стати перешкодою для його успішного функціонування.

До них можуть відноситися:

- а) збільшення витрат на виробництво;
- б) недостатнє використання виробничих потужностей;
- в) негативний вплив економічних криз, змін в законодавстві або політичні турбулентності;
- г) низька якість продукції та низький рівень обслуговування;
- д) втрати на виробництві та транспортуванні;
- е) відсутність інновацій та застарілість виробничих процесів [48, с. 175].

В сучасній літературі існують й інші класифікації факторів впливу на ефективність діяльності підприємства. Так, на думку Є. Чазова [43] факторами підвищення ефективності діяльності підприємства можуть бути:

- фактори, що пов'язані з реалізацією продукції;
- фактори, що пов'язані з використанням виробничого устаткування, сировини та матеріалів, а також основних засобів;
- фактори, пов'язані з використанням трудових ресурсів (табл.1.8).

Розглянувши вищезазначені чинники, що впливають на ефективність діяльності підприємства, можна виділити основні фактори, які сприяють підвищенню ефективності виробництва. О. Марценюк, В. Давидюк та К. Ружицька об'єднали заходи з підвищення ефективності функціонування підприємств у трьох напрямках [21, с. 110]:

1. Управління витратами і ресурсами. Оптимізація витрат і ефективне використання ресурсів можуть суттєво покращити фінансові показники підприємства. Це включає в себе раціоналізацію процесів виробництва, використання енергоефективних технологій, контроль над запасами і оптимізацію ланцюга постачання.

2. Розвиток і вдосконалення виробництва та інших видів діяльності. Цей напрямок орієнтований на покращення процесів виробництва та управління. Він включає в себе вдосконалення технологій, впровадження новаторських методів виробництва, а також постійне вдосконалення якості продукції та послуг, що

пропонуються.

3. Удосконалення системи управління підприємством. Цей аспект орієнтований на покращення управління різними аспектами діяльності підприємства, включаючи фінанси, ресурси, персонал і стратегічне планування. Це може включати в себе впровадження сучасних систем управління, таких як ERP (Enterprise Resource Planning), покращення комунікації та координації між відділами та забезпечення відповідності нормативним вимогам і стандартам.

Таблиця 1.8 – Фактори підвищення ефективності діяльності підприємства

№ за/п	Фактори	Опис факторів
1	Фактори, пов'язані з реалізацією продукції	Стимулювання збуту продукції: підприємство має активно працювати над підвищенням швидкості обігу коштів та ефективним управлінням запасами, що дасть змогу прискорити процес реалізації продукції
		Ефективна цінова політика: диференційоване ціноутворення, яке враховує потреби різних категорій споживачів, може збільшити прибутковість підприємства
		Дотримання договорів на поставку продукції: надійне виконання умов укладених контрактів дає змогу зберегти довіру клієнтів та збільшити конкурентоспроможність підприємства
		Підвищення якості продукції: покращення якості продукції може служити основою для підвищення цін та забезпечення лояльності клієнтів
2	Фактори, пов'язані з використанням виробничих ресурсів	Максимальне використання виробничих потужностей: ефективне використання обладнання та виробничих приміщень дає змогу збільшити обсяги виробництва та знизити витрати на одиницю продукції
		Підвищення продуктивності праці: заходи, спрямовані на підвищення продуктивності праці, можуть призвести до зменшення витрат на оплату праці та підвищення загальної ефективності виробництва
		Впровадження новітніх технологій: Впровадження сучасних технологій та обладнання може забезпечити підприємству перевагу у виробництві та зменшити витрати на енергію та сировину
3	Фактори, пов'язані з використанням трудових ресурсів	Навчання та розвиток персоналу: інвестування у навчання та розвиток персоналу може покращити їх навички та забезпечити ефективне використання робочого часу
		Поліпшення робочого соціально-психологічного клімату: створення сприятливого робочого середовища може підвищити мотивацію працівників та знизити витрати на утримання персоналу

Джерело: [43]

Ці напрями спрямовані на створення умов для успішного функціонування підприємства в умовах зростаючої конкуренції та змін в економічному середовищі. Здійснення заходів у цих напрямках дає змогу підприємствам ефективно реагувати на зміни на ринку та забезпечує їх стабільне функціонування та розвиток.

Отже, вивчення факторів, що впливають на ефективність виробничого підприємства, є ключовим для розуміння його успішності та конкурентоспроможності. Позитивні чинники, такі як підвищення продуктивності праці, впровадження новітніх технологій та ефективне використання ресурсів, сприяють підвищенню результативності виробничих процесів. Негативні фактори, такі як великі витрати на виробництво, низька якість продукції та недостатнє використання виробничих потужностей, можуть стати перешкодою для досягнення успіху.

Разом з тим, варто розуміти, що на ефективність діяльності підприємства зазвичай має вплив не один, а відразу декілька факторів. При чому вони можуть бути взаємопов'язаними між собою та впливати на результат із зовнішнього і внутрішнього середовищ. Глибоке вивчення цих факторів дає змогу розробляти стратегії для оптимізації виробничих процесів, підвищення якості продукції та забезпечення стабільності в умовах змінного економічного середовища. Врахування цих аспектів є важливим для успішного функціонування та розвитку виробничих підприємств у сучасному господарському середовищі.

1.3 Методика оцінки ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства

Оцінка ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства є важливим інструментом для аналізу та підтримки стратегічних рішень у сучасному бізнес-середовищі. Методика оцінки надає можливість оцінити

результативність діяльності підприємства з урахуванням різноманітних факторів, що впливають на його успішність. Цей процес передбачає аналіз фінансових показників, виробничої діяльності, управлінських процесів та стратегічних аспектів, що дає змогу здійснювати обґрунтовані рішення та вдосконалювати ділову стратегію підприємства.

У сучасній літературі науковцями запропоновано безліч концептуальних підходів та методичного інструментарію до оцінки економічної ефективності.

Так, наприклад, Л. Малярець, Л. Норік та А. Жуков виділяють такі основні складові ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства:

- ефективність підсистем виробничо-господарської діяльності підприємства (виробничої, фінансової, інвестиційно-інноваційної, матеріально-технічної, маркетингової, кадрової й екологічної), що визначається отриманими результатами, які відображують досягнення цілей розвитку цих підсистем і конкурентний успіх підприємства на ринку;

- ефективність використання окремих видів ресурсів, яка характеризується співвідношенням обсягу випуску продукції або прибутку від виробничо-господарської діяльності з відповідною величиною ресурсів (окремих видів або окремими видами витрат, пов'язаними з робочою силою, з використанням основних фондів або оборотних коштів);

- соціально-екологічна ефективність, яка характеризується рівнем виконання соціально-екологічних зобов'язань підприємства [20, с. 151].

Загальна методологія визначення ефективності діяльності підприємства полягає у відношенні результату до витрачених ресурсів (витрат), тобто визначається як відношення одержаного економічного ефекту до витрат підприємства на його досягнення [2, с. 127]:

$$E = \frac{E_{\phi}}{B} \quad (1.1)$$

де, E – ефективність функціонування підприємства;

E_{ϕ} – економічний ефект, отриманий підприємством за певний період часу, грн.;

В – витрати підприємства на досягнення ефекту за той же період часу, грн.

Зауважимо, що ефективність діяльності підприємства представляє собою комплексний показник, який відображає ступінь оптимального використання різних ресурсів, необхідних для його функціонування. Цей показник охоплює ефективність використання трудових, фінансових, матеріальних та інших ресурсів підприємства. Іншими словами, ефективність діяльності відображає, наскільки ефективно підприємство використовує свої ресурси для досягнення поставлених цілей та отримання прибутку.

Усі показники оцінки ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства згрупуємо у 6 груп (Додаток А) і коротко розглянемо кожен з них.

1. Показники ефективності використання трудових ресурсів підприємства.

У сучасних умовах господарювання, забезпеченість підприємств необхідними трудовими ресурсами та їх ефективне використання стають ключовими чинниками для досягнення успіху. Високий рівень продуктивності праці відображає оптимальне використання трудових зусиль для досягнення виробничих результатів. Такі показники, як трудомісткість продукції та виробіток, стають важливими мірниками ефективності витрат праці на підприємстві, що сприяють підвищенню його конкурентоспроможності та стабільності на ринку.

2. Показники ефективності використання капіталу.

Серед показників ефективності використання капіталу підприємства відмітимо наступні:

– рентабельність активів, яка відображає ефективність генерації прибутку від загального обсягу активів, що знаходяться в управлінні підприємства.

– рентабельність власного капіталу, яка вказує на здатність підприємства генерувати прибуток від власних інвестицій, що є важливим показником його фінансової стійкості та привабливості для інвесторів;

– рентабельність залученого (позикового) капіталу, яка відображає відношення прибутку до капіталу, що підприємство взяло у позику, і вказує на ефективність використання залучених ресурсів.

3. Показники ефективності використання основних виробничих фондів.

Показники стану та ефективності використання основних виробничих фондів зосереджуються на активах підприємства, які мають вартісну оцінку та залишаються в матеріально-речовій формі протягом експлуатації. Оскільки ці фонди є складовою частиною виробничо-технічної бази підприємства, вони визначають його виробничу потужність і грають ключову роль у процесі виробництва. Оцінка їх ефективності дає змогу здійснювати контроль за оптимальним використанням ресурсів та забезпечує підтримку стійкого розвитку підприємства.

Бачимо, що для оцінки загальної ефективності використання основних виробничих фондів найчастіше використовується показник фондівіддачі, який визначає вартість виготовленої продукції на 1 грн. вартості цих фондів. Підвищення фондівіддачі є позитивним явищем у діяльності підприємства, і для його підвищення необхідно збільшувати обсяги виробництва та використовувати основні виробничі фонди інтенсивніше, а також оптимізувати їх вартість за рахунок виведення з ужитку застарілого обладнання.

Щодо узагальнюючої характеристики ефективності і інтенсивності використання основних виробничих фондів, застосовується показник фондівіддачі активної частини основних фондів, яка включає у себе ті фонди, що безпосередньо задіяні у виробничому процесі. Зазвичай до цієї категорії належать машини, устаткування та інші засоби виробництва.

Фондомісткість продукції визначає, скільки основних виробничих фондів необхідно витратити для виготовлення одиниці продукції, і його зменшення відображає підвищення ефективності виробництва. Однак зниження цього показника має здійснюватися шляхом зростання вартості виробленої продукції, а не за рахунок скорочення вартості фондів.

Фондорентабельність показує, яка частка чистого прибутку припадає на 1 грн. середньорічної вартості основних виробничих фондів, і його зростання свідчить про ефективне використання цих фондів у діяльності підприємства.

Окрім того, ефективність роботи підприємства визначається рівнем фондоозброєності праці, що вимірюється як відношення вартості основних

виробничих фондів до кількості працівників. Збільшення цього показника є важливим для підвищення продуктивності праці, проте важливо збалансувати його з темпами зростання продуктивності.

4. Показники ефективності використання оборотних коштів підприємства.

Важливе місце у процесі оцінювання ефективності господарювання займають й показники використання оборотних коштів підприємства. Так, для визначення ефективності використання оборотних коштів підприємства застосовують показник коефіцієнта оборотності, що вказує на обсяг реалізованої продукції на 1 гривню оборотних коштів. Збільшення оборотності призводить до зростання продажів на кожну одиницю оборотних коштів. Згідно з практикою, чим швидше кошти обертаються, тим ефективніше вони використовуються, що відображається в скороченні тривалості обороту при тому ж обсязі продукції.

Коефіцієнт завантаження показує, яка частина оборотних коштів припадає на кожну одиницю реалізованої продукції, і чим менше коштів витрачено на кожний оборот, тим ефективніше вони використовуються.

Тривалість обороту виражається у днях і відображає період, за який оборотні кошти підприємства здійснюють один оборот. Рентабельність оборотних коштів відображає відносну прибутковість їх використання, показуючи, скільки чистого прибутку припадає на 1 гривню оборотних коштів підприємства.

5. Показники ефективності використання матеріальних ресурсів.

На практиці оцінка ефективності використання матеріальних ресурсів зазвичай здійснюється за допомогою цілої низки показників, основні з яких:

- матеріаломісткість продукції. Цей показник вказує на кількість матеріалів, які використовуються для виготовлення одиниці продукції. Зазвичай вимірюється в одиницях маси або об'єму. Зниження матеріаломісткості може свідчити про ефективне використання ресурсів;

- матеріаловіддача. Цей показник показує, яка частина матеріалів, що використовуються у виробництві, дійсно стає частиною готової продукції. Він обчислюється як відношення виходу готової продукції до входу матеріалів. Висока матеріаловіддача свідчить про ефективне використання матеріалів;

– чистий прибуток на 1 гривню матеріальних витрат. Цей показник вимірює ефективність використання матеріальних ресурсів у виробництві, порівнюючи отриманий прибуток з грошовими витратами на матеріали. Високий показник свідчить про те, що витрати на матеріали ефективно приводять до збільшення прибутку.

6. Узагальнюючі показники ефективності діяльності підприємства.

Узагальнюючою характеристикою ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства є показники рентабельності, які відображають доходність підприємства з різних перспектив та групуються залежно від інтересів учасників економічного процесу.

В рамках даного дослідження варто зазначити, що в сучасному бізнес-середовищі все більш важливим аспектом оцінки ефективності підприємства стає сталий розвиток.

Як слушно зазначають Н. Кирич, Л. Мельник та О. Погайдак, термін «розвиток» відображає процес зміни певного об'єкта, причому ця зміна обов'язково є незворотною, що говорить про здатність до відтворення, цілеспрямованою та закономірною.

Поняття «сталий» є доволі розмаїтим. Автори наводять наступні його значення:

- який не зазнає коливань (не змінюється);
- постійний (урівноважений);
- безперервний;
- призначений для тривалого функціонування;
- який протягом тривалого часу не змінюють;
- твердий (непохитний, який надійно забезпечує існування, остаточно визначений, сформований) [13, с. 151].

Виходячи з цього вважаємо, що сталий розвиток найповніше можна охарактеризувати як стратегію або підхід, який забезпечує збалансований і тривалий розвиток, що забезпечує стійкість економічного, соціального та екологічного благополуччя без шкоди для майбутніх поколінь і природних екосистем.

Серед основних ознак сталого розвитку підприємства виділяють наступні:

– рівноважність та стійкість системи, що виявляються у здатності підприємства пристосовуватися до змін у зовнішньому середовищі, зберігаючи при цьому свою ефективність. Це означає, що компанія повинна мати гнучкість та ресурси для вирішення викликів, які можуть виникнути через зміни у ринкових умовах або технологіях;

– адаптивність та витривалість системи означають, що підприємство може швидко відновлювати свою діяльність після стрімких змін або кризових ситуацій. Це дає змогу компанії ефективно реагувати на несприятливі обставини та продовжувати свою роботу без значних перебоїв;

– збалансованість показників (якісних та кількісних) підтримує розвиток підприємства, забезпечуючи одночасно зростання ефективності та підтримку високої якості продукції або послуг. Це означає, що успішність компанії вимірюється не лише кількістю продукції, а й якістю та рівнем задоволеності клієнтів;

– стабільність, що передбачає тривале збереження досягнутого рівня розвитку та ефективності, що важливо для забезпечення довгострокової успішної діяльності. Це означає, що компанія має відповідні стратегії та ресурси для збереження стабільності незалежно від змін у внутрішній або зовнішній ситуації;

– конкурентоспроможність, що полягає в здатності підприємства конкурувати на ринку, пропонуючи якісні товари або послуги, ефективно управління та інновації. Це вимагає постійного оновлення та вдосконалення продукції або послуг, а також управлінських практик, щоб відповідати змінам у потребах споживачів та умовах ринку;

– екологічність, що проявляється у дотриманні норм безпеки та екологічних вимог у виробничих процесах та взаємодії з навколишнім середовищем. Це допомагає зменшити негативний вплив на довкілля, зберегти природні ресурси та створити позитивний екологічний відбиток для підприємства [38, с. 137].

Варто зазначити, що складовими частинами сталого розвитку є:

– економічний розвиток: нарощування економічних індикаторів, таких як впровадження інновацій, ефективне використання фінансових ресурсів, збільшення темпів виробництва та підвищення рівня конкурентоспроможності. Окрім того, це включає капіталовкладення та управління ризиками для забезпечення стійкого економічного зростання;

– соціальний прогрес: забезпечення розвитку людського капіталу через підвищення компетентності персоналу, а також гарантування справедливого рівня заробітної платні порівняно з ринковими стандартами. Дотримання прав людини та інвестування в соціальну інфраструктуру, включаючи некомерційні організації, також є важливими аспектами;

– екологічна безпека: важлива складова сталого розвитку, що охоплює впровадження бережливих технологій, зменшення шкідливих викидів та відтворення природних ресурсів. Управління життєвим циклом продукту також є важливим, адже воно дає змогу зменшити відходи та мінімізувати негативний вплив на довкілля [38, с. 137].

Стратегії сталого розвитку враховують не лише фінансові показники та виробничі процеси, але й їх вплив на навколишнє середовище, суспільство та глобальну спільноту.

Оцінка ефективності підприємства через призму сталого розвитку включає аналіз його екологічної відповідальності, соціального впливу та корпоративної громадянської відповідальності (табл.1.9).

Таблиця 1.9 – Ключові аспекти, які можуть бути враховані в оцінці ефективності підприємства через призму сталого розвитку

№ за/п	Аспект	Характеристика
1	Екологічні аспекти	Оцінка впливу виробничої діяльності на навколишнє середовище. Це включає вимірювання викидів, споживання ресурсів, використання альтернативних джерел енергії та зусиль у зменшенні відходів
2	Соціальні аспекти	Врахування впливу діяльності підприємства на суспільство та його членів. Це може включати оцінку умов праці, взаємовідносин з місцевою спільнотою, спонсорство соціальних проєктів тощо
3	Економічні аспекти	Аналіз фінансової стійкості та прибутковості підприємства, його спроможності забезпечити стає зростання при мінімізації негативних впливів на середовище та суспільство

4	Інновації та технології	Оцінка використання сучасних технологій та інновацій для забезпечення сталого розвитку. Це може включати впровадження ефективних процесів виробництва, використання екологічно чистих технологій та розвиток нових продуктів з урахуванням екологічних та соціальних вимог
5	Підхід з точки зору стейкхолдерів	Залучення всіх зацікавлених сторін до оцінки ефективності підприємства, включаючи акціонерів, споживачів, співробітників, місцеву громаду та інші зацікавлені групи

Джерело: складено автором самостійно

Відмітимо, що для визначення інтегрованого стану підприємства та його наближеності до сталого розвитку першим етапом є об'єктивний аналіз і розрахунок індикатора сталого розвитку.

Індексом стійкого розвитку вважається інтегрована оцінка, яка охоплює всі три ключові сфери сталого розвитку підприємства: економічну, екологічну та соціальну. Цей індекс відображає взаємозв'язок між цими аспектами та дає змогу оцінити загальний рівень стійкості та збалансованості у розвитку підприємства.

Індексом економічного виміру (I_{ec}) називається індекс, який складається з індексу конкурентоспроможності, який, в свою чергу, формується з двох аспектів економічної політики:

I. Група показників підприємницької діяльності:

- виробничі можливості. Цей показник відображає здатність підприємства виробляти та постачати товари або послуги. Він включає в себе оцінку доступності ресурсів, технічного обладнання, кваліфікації персоналу та загальний рівень виробничих можливостей, які можуть визначити здатність підприємства задовольняти попит на ринку;

- маркетинг. Цей показник оцінює ефективність маркетингових стратегій та заходів, що вживаються підприємством для просування своїх товарів або послуг на ринку (аналіз ринкових досліджень, рекламних кампаній, взаємодії з клієнтами та управління брендом);

- короткострокова та довгострокова заборгованість. Ці показники відображають фінансові зобов'язання підприємства перед кредиторами на короткий та довгий періоди. Короткострокова заборгованість включає борги, які

мають бути погашені протягом року, такі як кредити, поточні кредити, операційний кредит, а довгострокова заборгованість включає борги, які мають бути погашені пізніше, такі як облігації, позики на довгий термін [47].

II. Група показників фінансової забезпеченості:

– валовий прибуток – це сума прибутку, отриманого підприємством після відрахування всіх витрат, пов'язаних з виробництвом товарів або послуг, але перед врахуванням податків та інших витрат;

– фондоємність (відображає відношення власних коштів до всього капіталу підприємства);

– рентабельність (вимірює ефективність використання ресурсів підприємства та його здатність генерувати прибуток. Рентабельність може бути виражена у відсотках від власного капіталу, активів або оборотів);

– абсолютна ліквідність (відображає здатність підприємства забезпечити погашення своїх зобов'язань за короткостроковими зобов'язаннями. Він визначається відношенням ліквідних активів до короткострокових зобов'язань) [39].

Індекс екологічного вимірювання (I_e) формується з екологічного навантаження, що містить показники викидів у атмосферу, певного тягаря на екологічні системи, створення та застосування сміття, навантаження на водні ресурси.

Індекс соціального виміру (I_s) формується з трьох категорій [47]:

I. Знання та навички працівника:

– показник інтелектуального потенціалу відображає рівень інтелектуальних здібностей працівника, його здатність до аналізу, творчого мислення та розв'язання складних завдань;

– показник перспектив розвитку людини оцінює можливості працівника для особистого та професійного росту;

– показник якості розвитку працівників відображає рівень освіти, навичок та компетенцій, що можуть бути корисними для виконання роботи.

II. Розвиток працівника:

- показник фізичного розвитку та здоров'я відображає загальний стан здоров'я працівника, його фізичну активність та загальний фізичний стан;
- показник освітнього рівня та демографічного розвитку оцінює рівень освіти працівника та його демографічні характеристики, такі як вік, стать тощо;
- показник розвитку економічного аспекту людини відображає фінансову стабільність, рівень доходів та економічну самодостатність працівника.

III. Якість та продуктивність праці працівників:

- показник кількості підрозділів підприємства;
- індикатор задоволеності працівників;
- показник сприятливого психологічного клімату.
- показник відпочинку та культури людей;
- стан внутрішнього середовища підприємства;
- показник здоров'я людей;
- показник ризику та безпеки життєдіяльності.

Індекс кількісної оцінки сталого розвитку – це оцінка, яка однозначно інтерпретується і чітко зрозуміла, та може використовуватися як потужний інструмент для аналітичного прийняття рішень в економічному, екологічному або соціальному вимірі стійкого розвитку підприємства.

Отже, методика оцінки ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства є ключовим інструментом управління, який дає змогу здійснювати обґрунтовані управлінські рішення. Ця методика включає в себе комплексний аналіз різноманітних показників, що відображають ефективність використання ресурсів та досягнення стратегічних цілей підприємства. Вона охоплює такі аспекти, як використання трудових, фінансових, матеріальних та інших ресурсів, а також їх вплив на фінансові показники та сталість розвитку.

Шляхом аналізу цих показників підприємство може виявити свої сильні та слабкі сторони, розробити стратегії для оптимізації виробничих процесів та забезпечення стійкого розвитку. Застосування методики оцінки ефективності дає змогу підприємствам не лише збільшити ефективність своєї діяльності, але й досягти сталого успіху на ринку, забезпечуючи конкурентоспроможність та стійкість у довгостроковій перспективі.

Висновки за розділом 1

Розглянувши теоретичні засади ефективності діяльності підприємства, можемо зробити наступні висновки:

1. Ефективність відображає здатність підприємства досягати своїх цілей з максимальним використанням наявних ресурсів, що базується на співвідношенні між результатами та витратами. Різноманітні види ефективності, такі як економічна, соціальна та екологічна, враховуються залежно від цілей, ресурсів та сфери застосування. Для успішного управління підприємством важливо системно оцінювати всі аспекти ефективності та приймати заходи для її підвищення, що забезпечує сталість розвитку, конкурентоспроможність та соціальну відповідальність.

2. Вивчення факторів, що впливають на ефективність виробничого підприємства, становить ключову складову для оцінки його успішності та конкурентоспроможності. Позитивні аспекти, такі як підвищення продуктивності праці та використання новітніх технологій, сприяють підвищенню продуктивності виробничих процесів. Однак негативні чинники, такі як великі витрати та недоцільне використання ресурсів, можуть ускладнити досягнення успіху. Урахування цих аспектів є важливим для розробки стратегій оптимізації виробничих процесів та забезпечення стійкості у змінному економічному середовищі.

3. Методика оцінки ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства є ключовим інструментом для стратегічних рішень у бізнесі. Вона систематизує аналіз фінансових, виробничих, трудових та інших аспектів діяльності, дозволяючи оцінити ефективність використання ресурсів.

Ця методика допомагає підприємствам досягати конкурентної переваги, оптимізувати виробничі процеси та розвиватися в умовах сталого розвитку. Інтеграція аспектів сталості, екологічної та соціальної відповідальності дає змогу підприємствам реалізувати свою місію з максимальним позитивним впливом на суспільство та навколишнє середовище.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ТА НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ТД ЦСВ»

2.1 Організаційна характеристика підприємства та аналіз чинників впливу на ефективність виробничої діяльності

Об'єктом дослідження обрано торгово-виробничу компанію «Торговий дім «ЦСВ», що зареєстроване за адресою: 61046, м. Харків, вул. Хабарова, 1 [26].

ТОВ «Торговий дім ЦСВ» представляє собою високотехнологічну виробничу компанію з великим досвідом у проектуванні та виготовленні продукції з листового металу. Компанія спеціалізується на виробництві телекомунікаційного обладнання, серверних корпусів та різноманітних супутніх аксесуарів. Завдяки постійному вдосконаленню технологій та конструкцій, а також зосередженню на якості продукції, вони утримують стабільні лідерські позиції на ринку.

Товариство володіє великим парком сучасного обладнання, включаючи координатно-диропробивні преси та листозгинальні преси з ЧПК, що дає змогу виробляти продукцію великого обсягу з високою якістю [26]. Їх інженери та оператори мають великий досвід у виготовленні складних та багатокомпонентних конструкцій. Компанія володіє найкращим обладнанням для зварювання, фарбування, складання та пакування, що дає змогу їм забезпечити високу якість продукції.

Слід зазначити, що найважливішими складовими їх успіху є згуртована команда, спрямована на результат, гнучка цінова політика, співпраця на засадах взаємовигідності та відкритість до нових партнерів. Компанія ТОВ «Торговий дім ЦСВ» має стійку репутацію серед клієнтів та партнерів завдяки своєму професіоналізму, високій якості продукції та довгостроковим відносинам з клієнтами.

ТОВ «ТД ЦСВ» є юридичною особою та має самостійний баланс. Діє на основі Статутного договору та Положення. Права і обов'язки юридичної особи набуває з дня його реєстрації. Також підприємство має розрахункові рахунки в банках, печатку із власним найменуванням. Несе відповідальність за своїми зобов'язаннями в межах майна, яке йому належить.

ТОВ «ТД ЦСВ» здійснює свою діяльність відповідно до законодавчих актів України, що регулюють ці правовідносини.

Діяльність ТОВ «ТД ЦСВ» по наданню послуг юридичним і фізичним особам проводиться відповідно до цивільного законодавства шляхом укладення відповідних договорів.

Майно підприємства складають основні засоби, оборотні кошти та інші цінності, вартість яких відбивається в самостійному балансі ТОВ «ТД ЦСВ».

Управління ТОВ «ТД ЦСВ» здійснюється сукупністю підрозділів, які спеціалізуються на виконанні конкретних видів робіт, в кожному підрозділі є свій керівник, а всі відділи підпорядковуються директору.

Органами управління та контролю Товариства є:

1. Загальні Збори, що є вищим органом Товариства. Товариство зобов'язане щороку скликати Загальні Збори. Загальні Збори Товариства проводяться не пізніше 30 квітня наступного за звітним року. До порядку денного річних Загальних Зборів обов'язково вносяться питання затвердження річного звіту Товариства; розподіл прибутку і збитків Товариства; прийняття рішення за наслідками розгляду звіту Правління. Річні Загальні Збори скликаються Загальними Зборами. Загальні Збори можуть вирішувати будь-які питання діяльності Товариства.

2. Правління товариства.

Організаційна структура ТОВ «ТД ЦСВ» є функціональною тому, що деякі працівники підпорядковуються не тільки своєму безпосередньому начальнику, але і директору підприємства. Що стосується реалізації управлінських рішень підприємство сприймає як комплекс робіт і їх ефективне впровадження.

Компанія має всі необхідні відділи та посади для її нормального функціонування. Досить чітко визначені функції, обов'язки та права між

керівниками та їх заступниками. Організаційна структура управління ТОВ «ТД ЦСВ» побудована за лінійно-функціональним принципом (або змішаним). Лінійно-функціональна структура включає переваги лінійної та функціональної структур, представляє єдність управління та кваліфіковане здійснення управлінських функцій спеціального апарату підприємства. Характеризується ієрархічним управлінням.

Очолює ТОВ «ТД ЦСВ» директор, якому підпорядковується комерційний директор, бухгалтери, менеджери, лаборанти і інші працівники підприємства. За кожним працівником підприємства закріплюються конкретні функції. У безпосередньому розпорядженні директора перебуває також його штатний апарат.

Бухгалтері (на підприємстві працює два бухгалтера) підпорядковані функції бухгалтерського обліку, статистичної, фінансової звітності, економічного аналізу стану підприємства.

Бухгалтерія є службою, яка здійснює роботи по обліку усіх внутрішніх та зовнішніх господарських операцій:

- аналіз первинних документів, зведення показників до вартісного виразу;
- фактурування операцій, рознесення їх по відповідних бухгалтерських синтетичних рахунках;
- ведення бухгалтерських журналів та книг;
- ведення внутрішнього управлінського обліку (використовується для оперативного та перспективного управління поточною діяльністю підприємства);
- виявлення і усунення можливих помилок при веденні обліку, розробка і реалізація заходів по ліквідації причин цих помилок;
- нарахування податків, заробітної плати і платежів до бюджету;
- підготовка фінансової звітності.

Головний інженер здійснює управління цехом виробництва та господарським відділами. Головний інженер підзвітний та підконтрольний безпосередньо директору підприємства. Оскільки підприємство невелике, то разом головному інженеру є підзвітним інженер.

Працівники лабораторії займається організацією аналізу зразків продукції, спрямовують свої дії на правильне технологічне супроводження виробництва згідно затверджених рецептур і стандартів.

Менеджери із збуту і менеджери по роботі з клієнтами суміщають дві посади і на підприємстві мають назву менеджери. Вони організують та координують збутову діяльність відповідно до замовлень і укладених договорів, забезпечують постачання продукції, що випускається, споживачам у встановлені терміни в повному обсязі.

Отже, другим рівнем управління підприємством є бухгалтери, інженери, лаборанти, менеджери і охоронці.

Третім рівнем управління на підприємстві є рівень виробничих дільниць. Структура управління виробничою дільницею включає в себе: начальника дільниці, підпорядковані наладчики, комірники, які безпосередньо керують бригадами робітників.

Таким чином, структура управління апарату управління ТОВ «ТД ЦСВ» дає змогу управлінським працівникам скоротити строки прийняття управлінських рішень, поліпшує їх якість і полегшує комунікаційні зв'язки в середині підприємства.

Зауважимо, що забезпеченість ТОВ «ТД ЦСВ» трудовими ресурсами – одна з найважливіших умов його успішної роботи. На кінець 2021 року трудовий колектив ТОВ «ТД ЦСВ» – це 68 працівників, що своєю працею беруть участь у його діяльності на основі трудового договору (контракту, угоди) або інших форм, що регулюють трудові відносини працівника з підприємством.

Також відмітимо, що ТОВ «ТД ЦСВ» використовує лінійно-функціональну структуру управління, що ґрунтується на ієрархічній організації процесу управління за функціями. Перевагами подібної структури є те, що в структурі складаються стійкі й надійні зв'язки при цьому наявність функціональної спеціалізації апарату управління істотно підвищує ефективність прийнятих управлінських рішень; наявність чіткого розмежування повноважень забезпечує однозначність прийнятих рішень.

У структурі управління ТОВ «ТД ЦСВ» рішення передаються ланцюжком зверху – вниз, сам працівник управління підпорядкований безпосередньо начальнику, а начальник підпорядкований вже директору. Тут діє принцип єдиноначальності, суть якого полягає в тому, що працівник виконує розпорядження лише одного керівника.

Кожна посада чи структурний підрозділ, що входить до складу системи управління, наділені функціями. Люди, які втілюють функції, є носіями необхідних управлінських прав, тобто приймати рішення, розпоряджатися, виконувати роботу на користь організації. Усі питання організації неможливо вирішити одноосібно та керувати одному теж важко. Розподіл повноважень проводиться згори донизу щаблями управління, де отримують потрібні права прийняття самостійних рішень з деяких питань без обов’язкового узгодження з вищими та нижчими рівнями.

В рамках даного дослідження оцінимо чинники зовнішнього середовища, що впливають на ефективність діяльності досліджуваного підприємства. Для цього скористаємося PEST-аналізом, що часто використовується для оцінки основних тенденцій ринку у відповідній галузі, а його результати можуть бути використані для визначення загроз і можливостей під час складання SWOT-аналізу компанії. Зазначимо, що PEST-аналіз є інструментом стратегічного планування на довгий термін, який зазвичай проводиться на трьох-п’ятирічний період.

Проведемо даний аналіз для ТОВ «ТД ЦСВ». Для аналізу були сформовані складові за окремими групами факторів, що, є найбільш значущими (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – PEST-аналіз ТОВ «ТД ЦСВ»

Політичні чинники	Вплив фактору	Соціальні чинники	Вплив фактору
1. Бойові дії в Україні	-3	1. Відтік висококваліфікованих кадрів за кордон	-1
2. Недосконале законодавство	-2	2. Незначна мотивація праці	0
3. Зменшення державного регулювання внаслідок приватизації	+1	3. Соціальні умови праці	+2

Продовження таблиці 2.1

4. Законодавчі пільги для мотивації інноваційної діяльності	-3	4. Психологічний клімат в колективі	0
5. Можливості контролю акціонерами управління та господарської діяльності	+3	5. Моральне заохочення працівників	+1
Економічні чинники	Вплив фактору	Технологічні чинники	Вплив фактору
1. Значний рівень інфляції	-3	1. Ресурсозалежність виробництва	-2
2. Високі ставки кредитування у комерційних банків та облікова ставка НБУ	-1	2. Використання інноваційних технологій	+2
3. Платоспроможність споживачів на внутрішньому ринку збуту	-2	3. Існування резервних потужностей	-1
4. Нестабільність курсу національної валюти	-1	4. Відповідність організації виробництва умовам ринкового середовища	-1
5. Високе податкове навантаження	-1		
6. Зростання цін на енергоресурси та сировину	-3		
7. Інвестиційний потенціал	+3		

Джерело: складено автором самостійно

Бачимо, що підприємство ТОВ «ТД ЦСВ» стикається з різноманітними викликами в різних сферах. Негативні політичні та соціальні фактори, такі як бойові дії та відтік кадрів, можуть породжувати складнощі у веденні бізнесу. Проте деякі економічні фактори, як інвестиційний потенціал, можуть стимулювати розвиток. Загалом, бізнес повинен бути готовим до різних викликів та шукати можливості для оптимізації своєї діяльності в умовах непевності.

Виділимо чинники найбільшого впливу за даними проведеного PEST-аналізу та розділимо їх на чинники негативного та позитивного впливу (табл. 2.2).

За результатами PEST-аналізу ТОВ «ТД ЦСВ» виділяються ключові чинники, які суттєво впливають на його діяльність. Серед чинників позитивного впливу варто відзначити можливості контролю акціонерами, інвестиційний потенціал, сприятливі соціальні умови праці та використання інноваційних технологій. Одночасно негативний вплив виявляється через бойові дії в Україні, недосконале законодавство, відсутність законодавчих пільг для стимулювання

інновацій, високий рівень інфляції, низьку платоспроможність споживачів та зростання цін на енергоресурси.

Таблиця 2.2 – Виділення факторів найбільшого впливу за даними PEST-аналізу ТОВ «ТД ЦСВ»

Чинники позитивного впливу	Чинники негативного впливу
1. Можливості контролю акціонерами управління та господарської діяльності	1. Бойові дії в Україні
2. Інвестиційний потенціал	2. Недосконале законодавство
3. Соціальні умови праці	3. Відсутність законодавчих пільг для заохочення інноваційної діяльності
4. Використання інноваційних технологій	4. Значний рівень інфляції
	5. Низька платоспроможність споживачів на внутрішньому ринку збуту
	6. Зростання цін на енергоресурси та сировину

Джерело: складено автором самостійно

В оцінці факторів була використана шкала відносної важливості, де значення від 3 вказує на сильний позитивний вплив фактору, -3 означає сильний негативний вплив, а 0 – нейтральний вплив.

Враховуючи шкалу відносної важливості, найбільш значущими факторами позитивного впливу є можливості контролю акціонерами управління та господарської діяльності (значення +3), інвестиційний потенціал (+3), соціальні умови праці (+2), та використання інноваційних технологій (+2). У той же час, бойові дії в Україні (-3), недосконале законодавство (-2), відсутність законодавчих пільг для заохочення інновацій (-3), значний рівень інфляції (-3), низька платоспроможність споживачів (-2), та зростання цін на енергоресурси та сировину (-3) виявляються як фактори негативного впливу. Ці результати підкреслюють важливість управління ризиками та пошуку можливостей для використання позитивних факторів з метою забезпечення успішної діяльності компанії.

SNW-аналіз (табл. 2.3) є ще одним інструментом стратегічного аналізу, який дає змогу оцінити стан внутрішнього середовища підприємства на основі кількох позицій, розрізняючи між сильними (S), нейтральними (N) та слабкими (W) сторонами.

Урахування нейтральних сторін обумовлено тим, що для досягнення перемоги в конкурентній боротьбі часто достатньо, щоб підприємство перебувало в стані N щодо всіх ключових позицій порівняно з конкурентами, крім однієї, яка буде в стані S.

За результатами аналізу зазначимо, що підприємство займає досить сильну конкурентну позицію, так як за більшістю ключових позицій (15) знаходиться в стані N (8) і S (7) і лише (6) в стані W.

При проведенні SWOT-аналізу оцінка слабких (W) і сильних (S) властивостей підприємства стосовно погроз (T) і можливостей (O) зовнішнього ринкового середовища дає змогу в цілому визначити стратегічні перспективи розвитку підприємства.

Таблиця 2.3 – NW-аналіз ТОВ «ТД ЦСВ»

Перелік внутрішніх ресурсів підприємства	Якісна оцінка позиції		
	S-Strength	N-Neutral	W-Weakness
Досвід роботи підприємства	+		
Репутація на внутрішньому ринку збуту	+		
Взаємовідносини з органами місцевої влади		+	
Організаційна структура виробництва		+	
Рівень рентабельності виробництва		+	
Якість матеріальної бази		+	
Модернізація та вдосконалення технологічних процесів	+		
Наявність власних обігових коштів	+		
Платоспроможність підприємства	+		
Стабільність замовлень		+	
Відносини з постачальниками		+	
Збут послуг	+		
Цінова політика			+
Контроль якості послуг		+	
Організаційна структура кадрів			+
Рівень корпоративної культури			+
Умови праці			+
Мотивація та стимулювання працюючих			+
Якість персоналу		+	
Рівень заробітної плати			+
Всього	7	8	6

Джерело: складено автором самостійно

Результати SNW-аналізу вказують на те, що підприємство має досить сильну конкурентну позицію. Відзначено, що більшість ключових позицій (15 з

29) знаходиться в стані S (сильні) або N (нейтральні), тоді як лише 6 з них визначені як W (слабкі). Це свідчить про загальний успіх компанії в управлінні внутрішніми факторами. При подальшому SWOT-аналізі слабкі та сильні сторони в контексті можливостей та загроз зовнішнього середовища дадуть можливість визначити стратегічні перспективи розвитку підприємства та зберегти його конкурентний авантаж.

SWOT-аналіз є потужним інструментом для оцінки стратегічних характеристик як внутрішнього потенціалу, так і зовнішнього середовища підприємства. Він базується на визначенні сильних (S), слабких (W), можливостей (O) та загроз (T). Сильні сторони внутрішнього потенціалу підприємства включають його унікальні конкурентні переваги, досвідний персонал або ефективні операційні процеси. З іншого боку, слабкі сторони можуть виявитися в обмежених ресурсах, нестабільній фінансовій ситуації або недостатньому брендінгу. Можливості зовнішнього середовища можуть полягати в розвитку нових ринків, зміні у споживчих уподобаннях або технологічних інноваціях. Загрози можуть виникати з конкуренції, змін у законодавстві або економічних криз.

На основі цього аналізу розробляються стратегії, які використовують сильні сторони для максимізації можливостей та мінімізації загроз. Водночас, врахування слабких сторін дає змогу розробити плани для їх вдосконалення та подолання. SWOT-аналіз є необхідним інструментом для формулювання стратегій, спрямованих на досягнення конкурентних переваг та забезпечення успішного розвитку підприємства.

SWOT-аналіз ТОВ «ТД ЦСВ» (табл. 2.4) відображає його внутрішні та зовнішні характеристики. Серед сильних сторін варто відзначити досвід роботи та високу репутацію на внутрішньому ринку збуту, що створює певні конкурентні переваги. Також важливою перевагою є модернізація технологічних процесів.

З іншого боку, слабкі сторони включають цінову політику та недоліки у стимулюванні працівників. Зовнішнє середовище представлене можливостями,

такими як інвестиційний потенціал та соціальні умови праці, а також загрозами, такими як бойові дії та високий рівень інфляції.

Загалом, SWOT-аналіз допомагає ідентифікувати ключові напрямки розвитку підприємства, покращення його конкурентоспроможності та зменшення ризиків у виконанні стратегічних цілей.

Таблиця 2.4 – SWOT-аналіз ТОВ «ТД ЦСВ»

Чинники зовнішнього середовища	Можливості	Загрози
	1. Можливості контролю акціонерами управління та господарської діяльності	1. Бойові дії в Україні
	2. Інвестиційний потенціал	2. Недосконале законодавство
	3. Соціальні умови праці	3. Відсутність законодавчих підлг для заохочення інноваційної діяльності
	4. Застосування інноваційних технологій	4. Значний рівень інфляції
Чинники внутрішнього середовища		5. Низька платоспроможність споживачів на внутрішньому ринку збуту
		6. Зростання цін на енергоресурси та сировину
Сильні сторони	Поле СиМ (сильні сторони/можливості)	Поле СиЗ (сильні сторони/загрози)
1. Досвід роботи	Си1-М2; Си4-М4; Си5-М1; Си6-М3.	Си1-31; Си2-35.
2. Репутація на внутрішньому ринку збуту		
3. Репутація на зовнішніх ринках збуту		
4. Модернізація та вдосконалення технологічних процесів		
5. Наявність власних обігових коштів		
6. Платоспроможність підприємства		
7. Збут послуг		
Слабкі сторони	Поле СлМ (слабкі сторони/можливості)	Поле СлЗ (слабкі сторони/загрози)
1. Цінова політика	Сл3-М4; Сл4-М5; Сл5-М3.	Сл1-36.
2. Організаційна структура кадрів		
3. Рівень корпоративної культури		
4. Умови праці		
5. Стимулювання та мотивація працюючих		
6. Рівень заробітної плати		

Джерело: складено автором самостійно

Отже, ТОВ «Торговий дім ЦСВ» є передовою виробничою компанією, спеціалізованою на виробництві продукції з листового металу. Завдяки високотехнологічному обладнанню та досвіду, набутому протягом років у цій сфері, вони здатні конкурувати на ринку телекомунікаційного обладнання та супутніх аксесуарів. Ключовими конкурентними перевагами є стабільна якість продукції, гнучка цінова політика та великий досвід роботи.

Компанія використовує лінійно-функціональну структуру управління, що сприяє ефективному прийняттю управлінських рішень та чіткому розподілу обов'язків між підрозділами. Це дає змогу їй успішно функціонувати на ринку, адаптуючись до змін у середовищі. Важливим фактором у їх успіху є також згуртована команда, спрямована на досягнення спільних цілей та надійна система контролю якості продукції.

Загалом, «Торговий дім ЦСВ» виявляється динамічною та конкурентоздатною компанією, яка має потенціал для подальшого успіху в своїй галузі.

2.2 Фінансово-економічна діагностика діяльності ТОВ «ТД ЦСВ»

Для розуміння особливостей формування та використання фінансового потенціалу підприємства, використовуючи фінансову звітність підприємства (Додатки Б, В, Г) проведемо аналіз фінансових показників ТОВ «ТД ЦСВ».

Аналіз фінансових показників товариства проведемо в наступній послідовності:

- аналіз активів та пасивів підприємства;
- аналіз фінансового стану (ліквідність, платоспроможність, ділова активність).

Перш за все проведемо аналіз динаміки активів товариства (табл.2.5).

Аналізуючи активи ТОВ «ТД ЦСВ» за період з 2019 по 2021 рік, можна визначити динаміку їх зростання. Загальна сума активів компанії значно зростає: з 7 704,3 тис. грн. в 2019 році до 27 398,5 тис. грн. у 2021 році (тобто приріст на 255,63%). Це викликано як збільшенням оборотних активів на 97,72%, так і значним зростанням необоротних активів на 2 086,84%.

Таблиця 2.5 – Динаміка активів ТОВ «ТД ЦСВ» за 2019-2021 рр., тис. грн.

Показники	Рік			Абсолютний приріст (відхилення), +,-		Відносний приріст (відхилення), %		
	2019	2020	2021	2020 / 2019	2021 / 2020	2020 / 2019	2021 / 2020	2021 / 2019
Нематеріальні активи		9,9	17,2	9,9	7,3		73,74	
Основні засоби:	611,6	665,8	422,2	54,2	-243,6	8,86	-36,59	-30,97
Довгострокові фінансові інвестиції			12935,3		12 935,3			
Необоротні активи	611,6	675,7	13374,7	64,1	12 699	10,48	1879,38	2086,84
Готова продукція	218,3	1706,7	746,2	1488,4	-960,5	681,81	-56,28	241,82
Запаси	1854,6	3240,3	1 760,8	1 385,7	-1479,5	74,72	-45,66	-5,06
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	549,7	5027,7	5 357,8	4 478	330,1	814,63	6,57	874,68
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	13,4	2	2,2	-11,4	0,2	-85,07	10	-83,58
Інша поточна дебіторська заборгованість	803,5	1233,5	1 074,7	430	-158,8	53,52	-12,87	33,75
Гроші та їх еквіваленти	3 653	2759,2	5 610,4	-893,8	2 851,2	-24,47	103,33	53,58
Витрати майбутніх періодів	13	27,4	29,3	14,4	1,9	110,77	6,93	125,38
Інші оборотні активи	205,5	165,6	188,6	-39,9	23	-19,42	13,89	-8,22
Оборотні активи	7092,7	12455,7	14023,8	5 363	1 568,1	75,61	12,59	97,72
Баланс	7704,3	13131,4	27398,5	5 427,1	14267,1	70,44	108,65	255,63

Джерело: розраховано автором на основі даних ТОВ «ТД ЦСВ»

Аналізуючи динаміку активів ТОВ «ТД ЦСВ» за 2019–2021 рр., можна відзначити кілька ключових тенденцій. По-перше, необоротні активи, які включають основні засоби та довгострокові фінансові інвестиції, показали значний ріст протягом цього періоду, що може вказувати на стратегічні інвестиції та розвиток компанії у довгостроковій перспективі. З іншого боку, готова продукція, запаси та певні складові оборотних активів, такі як інша поточна дебіторська заборгованість, відзначилися зменшенням у 2021 році порівняно з попереднім роком, що може свідчити про зміни в роботі виробництва та управління запасами.

Значне збільшення дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги також привертає увагу і може свідчити про збільшення обсягів продажів, або про зміни в умовах оплати. Також варто відзначити, що гроші та їх еквіваленти зросли значно у 2021 році, що може вказувати на збільшення ліквідності компанії.

У цілому, аналіз динаміки активів свідчить про те, що ТОВ «ТД ЦСВ» зазнає змін у своїй діяльності, що може бути як позитивним, так і викликати певні питання, які можуть потребувати додаткового аналізу та уваги з боку керівництва компанії.

Структуру активів ТОВ «ТД ЦСВ» наведено в табл. 2.6.

Таблиця 2.6 – Структура активів ТОВ «ТД ЦСВ» за 2019–2021 рр., тис. грн.

Показники	Рік			Абсолютний приріст (відхилення), +,–		
	2019	2020	2021	2020 / 2019	2021 / 2020	2021 / 2019
Нематеріальні активи	0	0,08	0,06	0,08	-0,02	0,06
Основні засоби:	7,94	5,07	1,54	-2,87	-3,53	-6,4
Довгострокові фінансові інвестиції	0	0	47,21	0	47,21	47,21
Необоротні активи	7,94	5,15	48,82	-2,79	43,67	40,88
Готова продукція	2,83	13	2,72	10,17	-10,28	-0,11
Запаси	24,07	24,68	6,43	0,61	-18,25	-17,64
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	7,13	38,29	19,56	31,16	-18,73	12,43
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	0,17	0,02	0,01	-0,15	-0,01	-0,16
Інша поточна дебіторська заборгованість	10,43	9,39	3,92	-1,04	-5,47	-6,51
Гроші та їх еквіваленти	47,42	21,01	20,48	-26,41	-0,53	-26,94

Витрати майбутніх періодів	0,17	0,21	0,11	0,04	-0,1	-0,06
Інші оборотні активи	2,67	1,26	0,69	-1,41	-0,57	-1,98
Оборотні активи	92,06	94,85	51,18	2,79	-43,67	-40,88
Баланс	100	100	100	0	0	0

Джерело: розраховано автором на основі даних ТОВ «ТД ЦСВ»

Аналізуючи структуру активів ТОВ «ТД ЦСВ» за період 2019–2021 років, виявлено кілька ключових тенденцій. По-перше, компанія показала значний ріст необоротних активів у 2021 році, особливо через збільшення довгострокових фінансових інвестицій, що може свідчити про стратегічний розвиток або реорганізацію в управлінні активами. З іншого боку, зменшення готової продукції та запасів у 2021 році може вказувати на оптимізацію виробничих процесів та ефективне управління запасами.

Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги також скоротилася, що може відображати зміни в умовах оплати чи взаємозв'язок з клієнтами. Зменшення грошових ресурсів та їх еквівалентів може свідчити про стратегічний рух компанії в напрямку інвестування чи реалізацію інших фінансових стратегій.

Наслідком цих змін є значний зсув у складі оборотних активів у 2021 році, що може відображати стратегічні рішення компанії щодо оптимізації балансу та фінансового управління. Наприкінці 2021 року структура активів ТОВ «ТД ЦСВ» відображала розумне розподілення ресурсів, що сприяє стабільності та розвитку компанії в умовах ринкової конкуренції.

Проте, важливо врахувати, що зміни в структурі активів можуть вимагати додаткового уваги до управлінських процесів, таких як контроль за запасами та управління дебіторською заборгованістю, щоб забезпечити ефективне функціонування компанії в майбутньому.

Аналізуючи пасиви ТОВ «ТД ЦСВ» за 2019–2021 роки (табл.2.7), помітно значне збільшення загального обсягу доступних джерел фінансування, який зріс на 255,63%. Це зростання відображається як у збільшенні власного капіталу на

446,49%, так і у збільшенні довгострокових (на 1 958,37%) та короткострокових зобов'язань (на 63,9%).

Основним чинником, що спричинило зростання власного капіталу, був значний ріст нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) на 504,87%. До цього також приєднуються збільшення поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги (на 30,33%) та інших поточних зобов'язань (на 180,26%).

Таблиця 2.7 – Динаміка пасивів ТОВ «ТД ЦСВ» за 2019–2021 рр., тис. грн.

Показники	Рік			Абсолютний приріст (відхилення), +,–		Відносний приріст (відхилення), %		
	2019	2020	2021	2020 / 2019	2021 / 2020	2020 / 2019	2021 / 2020	2021 / 2019
Зареєстрований (пайовий) капітал	90	90	90	-	-	-	-	-
Резервний капітал	203,5	203,5	203,5	-	-	-	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	2244,7	10467,4	13577,5	8222,7	3110,1	366,32	29,71	504,87
Власний капітал	2538,2	10760,9	13 871	8222,7	3110,1	323,96	28,9	446,49
Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	267,1	343,3	5 497,9	76,2	5 154,6	28,53	1501,49	1958,37
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	3253,8	1 008,4	4 240,6	-2245,4	3 232,2	-69,01	320,53	30,33
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	442,7	113,1	428,7	-329,6	315,6	-74,45	279,05	-3,16
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	4,1	0	1,7	-4,1	1,7	-100		-58,54
Інші поточні зобов'язання	1198,4	905,7	3 358,6	-292,7	2 452,9	-24,42	270,83	180,26
Поточні зобов'язання та забезпечення	4 899	2 027,2	8 029,6	-2 871,8	6 002,4	-58,62	296,09	63,9
Баланс	7704,3	13131,4	27398,5	5 427,1	14 267,1	70,44	108,65	255,63

Джерело: розраховано автором на основі даних ТОВ «ТД ЦСВ»

У той же час, спостерігається зменшення поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом (-3,16%) та за розрахунками з оплати праці (-58,54%), що вплинуло на загальний обсяг залучених джерел фінансування.

Отже, пасиви компанії відображають стабільний ріст фінансових ресурсів, що свідчить про її здатність до ефективного управління та забезпечення потреб у фінансуванні для подальшого розвитку.

Структура джерел фінансування ТОВ «ТД ЦСВ» наведено в табл.2.8.

Таблиця 2.8 – Структура джерел фінансування ТОВ «ТД ЦСВ» за 2019–2021 рр., тис. грн.

Показники	Рік			Абсолютний приріст (відхилення), +,-		
	2019	2020	2021	2020 / 2019	2021 / 2020	2021 / 2019
Зареєстрований (пайовий) капітал	1,17	0,69	0,33	-0,48	-0,36	-0,84
Резервний капітал	2,64	1,55	0,74	-1,09	-0,81	-1,9
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	29,14	79,71	49,56	50,57	-30,15	20,42
Власний капітал	32,95	81,95	50,63	49	-31,32	17,68
Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	3,47	2,61	20,07	-0,86	17,46	16,6
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	42,23	7,68	15,48	-34,55	7,8	-26,75
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	5,75	0,86	1,56	-4,89	0,7	-4,19
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	0,05	0	0,01	-0,05	0,01	-0,04
Інші поточні зобов'язання	15,55	6,9	12,26	-8,65	5,36	-3,29
Поточні зобов'язання та забезпечення	63,59	15,44	29,31	-48,15	13,87	-34,28
Баланс	100	100	100	-	-	-

Джерело: розраховано автором на основі даних ТОВ «ТД ЦСВ»

Оцінивши структуру джерел фінансування ТОВ «Торговий дім «ЦСВ» за 2019 та 2021 роки, помітно значні зміни, які свідчать про стратегічні рішення у фінансовому управлінні компанії. У 2019 році більшість фінансування активів складалася з короткострокових зобов'язань (63,59%), що свідчило про високий ризик втрати капіталу кредиторами.

Однак у 2021 році, компанія змінила стратегію, зменшивши частку короткострокових зобов'язань та збільшивши власний капітал. Це свідчить про зростання фінансової стійкості та незалежності від зовнішніх кредиторів. У складі власного капіталу найважливішою складовою виявився нерозподілений прибуток (непокритий збиток), що становив значну частку (49,56%). Це може свідчити про ефективне управління прибутком та здатність компанії генерувати та утримувати прибуток для подальшого розвитку.

Щодо зобов'язань, виділяється зменшення частки поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги, що може свідчити про поліпшення умов співпраці з постачальниками та оптимізацію управління кредиторською заборгованістю.

Отже, зміна в структурі джерел фінансування вказує на стратегічне переосмислення фінансових стратегій компанії та спрямована на підвищення її фінансової стабільності та ефективності.

Аналіз фінансових показників ТОВ «ТД ЦСВ» за період з 2019 по 2021 рік вказує на стабільне зростання обсягів виручки та покращення фінансових показників підприємства (табл. 2.9).

Таблиця 2.9 – Динаміка фінансових результатів ТОВ «ТД ЦСВ» за 2019–2021 рр., тис. грн.

Показники	Рік			Абсолютний приріст (відхилення), +,-		Відносний приріст (відхилення), %		
	2019	2020	2021	2020 / 2019	2021 / 2020	2020 / 2019	2021 / 2020	2021 / 2019
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	38981,2	59307,6	55012,7	20326,4	-4294,9	52,14	-7,24	41,13
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	33633,1	45039,6	46683,7	11406,5	1 644,1	33,91	3,65	38,8
Валовий прибуток (збиток)	5 348,1	14 268	8 329	8 919,9	-5 939	166,79	-41,62	55,74

Продовження таблиці 2.9

Інші операційні доходи	29,3	75,3	54,2	46	-21,1	157	-28,02	84,98
Інші операційні витрати	4 212,3	4 571,6	4 608,1	359,3	36,5	8,53	0,8	9,4
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (збиток)	1 165,1	9 771,7	3 775,1	8 606,6	-5 996,6	738,7	-61,37	224,02
Інші доходи	-	3	-	3	-3	-	-100	-
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток)	1 165,1	9 774,7	3 775,1	8 609,6	-5 999,6	738,96	-61,38	224,02
Витрати (дохід) з податку на прибуток	109,8	1 449,4	347,7	1 339,6	-1 101,7	1220,04	-76,01	216,67
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток)	1 055,3	8 325,3	3 427,4	7 270	-4 897,9	688,9	-58,83	224,78
Разом доходи	39010,5	59385,9	55066,9	20375,4	-4 319	52,23	-7,27	41,16
Разом витрати	37845,4	49611,2	51291,8	11765,8	1 680,6	31,09	3,39	35,53

Джерело: розраховано автором на основі даних ТОВ «ТД ЦСВ»

Впродовж цього періоду виручка зросла на 41,13%, що свідчить про успішність стратегії підприємства у задоволенні потреб ринку та ефективному використанні конкурентних переваг.

Важливим аспектом є також позитивна динаміка валового прибутку, що зросла на 55,74%, що вказує на підвищення ефективності операційної діяльності.

Додатково, збільшення чистого фінансового результату на 224,78% свідчить про здатність підприємства збільшувати обсяги прибутку та залучати капітал. При цьому слід відзначити, що зростання обсягів витрат, хоча і відбувається, здебільшого контролюється, що дає змогу підтримувати позитивну фінансову динаміку.

Усі ці чинники вказують на успішне управління та стійке ринкове становище підприємства.

Аналізуючи динаміку доходів ТОВ «ТД ЦСВ» за 2019–2021 роки (табл. 2.10), можна виявити кілька ключових тенденцій. По-перше, у 2020 році компанія значно збільшила чистий дохід від реалізації продукції, що може свідчити про успішне розширення бізнесу або позитивний вплив зовнішніх факторів. Проте у 2021 році цей показник зменшився, що може свідчити про виникнення труднощів у функціонуванні компанії або насиченість ринку. Зменшення інших операційних доходів також свідчить про можливі складнощі в діяльності компанії або зміни в стратегії управління.

Таблиця 2.10 – Динаміка доходів ТОВ «ТД ЦСВ» за 2019–2021 рр., тис. грн.

Показники	Рік			Абсолютний приріст (відхилення), +,-		Відносний приріст (відхилення), %		
	2019	2020	2021	2020 / 2019	2021 / 2020	2020 / 2019	2021 / 2020	2021 / 2019
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	38981,2	59307,6	55012,7	20326,4	-4294,9	52,14	-7,24	41,13
Інші операційні доходи	29,3	75,3	54,2	46	-21,1	157	-28,02	84,98
Інші доходи	-	3	-	3	-3	-	-100	-
Всього доходів	39010,5	59385,9	55066,9	20 375,4	-4 319	52,23	-7,27	41,16

Джерело: розраховано автором на основі даних ТОВ «ТД ЦСВ»

Згідно з даними, загальний обсяг доходів зростає в 2020 році, але впав у 2021 році, що вказує на нестабільність у фінансових результатах компанії. Ці зміни можуть бути результатом змін на ринку, змін у споживчому попиті або стратегічних рішень компанії.

Однак, важливо відзначити, що деякі складові доходів все ще залишаються стабільними. Наприклад, чистий дохід від реалізації продукції залишається значним, навіть з урахуванням зменшення у 2021 році, що може свідчити про сильну позицію компанії на ринку або високу якість її продукції.

Загалом, аналіз доходів ТОВ «ТД ЦСВ» за останні три роки вказує на необхідність уважного моніторингу та аналізу фінансових показників компанії для виявлення факторів, які впливають на її ефективність та прийняття стратегічних рішень для подальшого розвитку.

На рис.2.1 наведено основні дані про витрати товариства. Бачимо, що обсяг витрат ТОВ «ТД ЦСВ зростає. До зростання стимулювали наступні чинники:

- собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) (+38,8%);
- інші операційні витрати (+9,4%);
- витрати (дохід) з податку на прибуток (+216,67%).

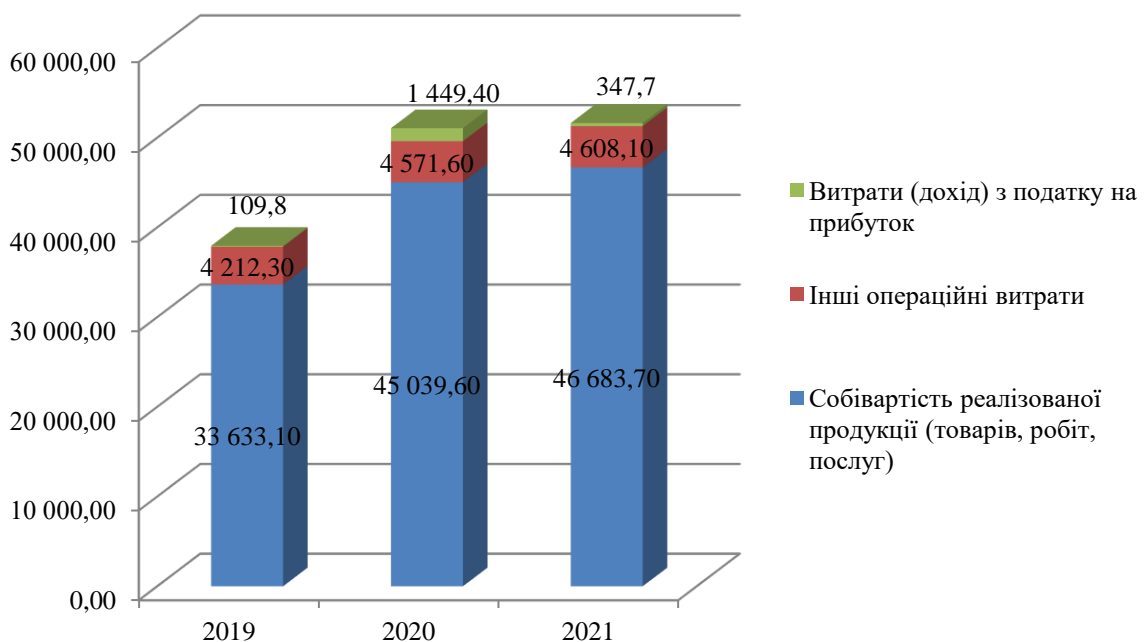

Рисунок 2.1 – Динаміка витрат ТОВ «ТД ЦСВ» за 2019–2021 рр., тис. грн.

Джерело: складено автором на основі даних ТОВ «ТД ЦСВ»

Для того, аби краще зрозуміти здатність товариства своєчасно відповідати за зобов'язаннями перед постачальниками і кредиторами, співробітниками, іншими сторонами, розглянемо показники ліквідності (табл. 2.11).

Таблиця 2.11 – Динаміка показників ліквідності ТОВ «ТД ЦСВ» в 2019–2021 рр.

Показники	Рік			Абсолютний приріст (відхилення), +,-		
	2019	2020	2021	2020 / 2019	2021 / 2020	2021 / 2019
Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	1,45	6,14	1,75	4,69	-4,39	0,3
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,07	4,55	1,53	3,48	-3,02	0,46
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,75	1,36	0,7	0,61	-0,66	-0,05
Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості	0,37	5,58	1,38	5,21	-4,2	1,01

Джерело: розраховано автором на основі даних ТОВ «ТД ЦСВ»

Можна сказати, що ТОВ «ТД ЦСВ» активно працювало над зниженням короткострокових ризиків протягом 2019–2021 років. Керівництво компанії приймало заходи для забезпечення балансу між короткостроковими джерелами фінансування та оборотними активами. Це підтверджується збільшенням індикатора поточної ліквідності з 1,45 до 1,75.

Аналізуючи дані, можна зробити висновок, що підприємство може стикнутися з проблемами у погашенні зобов'язань перед постачальниками та іншими сторонами, оскільки воно може погасити лише 107% своїх поточних зобов'язань протягом трьох-шести місяців з моменту першої звітної дати у 2019 році.

Проте, наприкінці 2021 року значення показника знаходилося в нормативних межах, адже на кожну одиницю короткострокових зобов'язань припадало 1,53 гривень оборотних активів, які можна швидко реалізувати на ринку.

Ризик несвоєчасного виконання зобов'язань в найближчому місяці був мінімальним, оскільки у підприємства було грошових коштів у розмірі 70% від загальної суми поточних зобов'язань у 2021 році, що є високим значенням.

Варто відзначити, що ТОВ «ТД ЦСВ» фінансувало своїх дебіторів за рахунок постачальників у 2021 році, що може бути стратегічно важливим для збільшення обсягу виручки. Така політика не є однозначно поганою, оскільки може допомогти в нарощуванні обсягів продажів.

Відмітимо, що ТОВ «ТД ЦСВ» сформувало власні оборотні кошти, які можуть використовуватися для фінансування частини запасів, дебіторської заборгованості та інших оборотних активів (табл.2.12). Однак, управлінці не забезпечили високої фінансової гнучкості підприємства, оскільки недостатня частина оборотного капіталу створена за рахунок коштів власників, що може зробити підприємство більш залежним від зовнішніх постачальників фінансових ресурсів.

Власні обігові кошти, які має ТОВ «ТД ЦСВ», є дуже гнучкими, що відображається в високому коефіцієнті (11.3). Для підприємства критично мати можливість формувати запаси матеріальних ресурсів, які потім використовуються у виробничому процесі. Низьке значення показника забезпечення запасів власними обіговими коштами (28% у 2021 році) свідчить про наявність великого ризику перебоїв у поставках.

Таблиця 2.12 – Динаміка показників фінансової стійкості ТОВ «ТД ЦСВ» в 2019-2021 рр.

Показники	Рік			Абсолютний приріст (відхилення), +,-		
	2019	2020	2021	2020 / 2019	2021 / 2020	2021 / 2019
Власні обігові кошти, тис. грн.	1926,6	10085,2	496,3	8 158,6	-9 588,9	-1 430,3
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	0,27	0,81	0,04	0,54	-0,77	-0,23
Маневреність власних оборотних коштів	1,9	0,27	11,3	-1,63	11,03	9,4
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами запасів	1,04	3,11	0,28	2,07	-2,83	-0,76
Коефіцієнт фінансової автономії	0,33	0,82	0,51	0,49	-0,31	0,18
Коефіцієнт фінансової залежності	3,04	1,22	1,98	-1,82	0,76	-1,06
Коефіцієнт фінансового левериджу	2,04	0,22	0,98	-1,82	0,76	-1,06
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,76	0,94	0,04	0,18	-0,9	-0,72
Коефіцієнт короткострокової заборгованості	0,95	0,86	0,59	-0,09	-0,27	-0,36
Коефіцієнт фінансової стійкості (покриття інвестицій)	0,36	0,85	0,71	0,49	-0,14	0,35
Коефіцієнт мобільності активів	11,6	18,43	1,05	6,83	-17,38	-10,55

Джерело: розраховано автором на основі даних ТОВ «ТД ЦСВ»

Окрім того, зростає ризик недостатнього запасу матеріалів протягом 2019–2021 років, що може призвести до тимчасової зупинки діяльності. Це вказує на зниження частки власних обігових коштів у запасах на 0,76 процентних пунктів.

Також можна сказати, що ТОВ «ТД ЦСВ» може самостійно фінансувати значну частку необхідних активів, а саме 51%. Підвищення цього показника на 0,18 свідчить про зростання довіри до підприємства з боку фінансових ринків та постачальників. Навіть у разі банкрутства, висока частка власного капіталу дозволить вирішити більшість зобов'язань.

Аналізуючи показники фінансового левериджу та фінансової залежності, можна відзначити їх нормативні значення, що свідчить про низьку залежність від зовнішніх фінансових ресурсів. Важливо наглядати за співвідношенням між власним та позиковим капіталом для забезпечення кращої кредитоспроможності та ефективного управління витратами.

Індикатор маневреності власного капіталу показує низький рівень фінансової гнучкості цього джерела фінансування активів підприємства. Ураховуючи структуру активів ТОВ «ТД ЦСВ» у 2021 році, можна зазначити високий рівень адаптивності, що дає змогу перебудовувати бізнес-процеси в умовах змін.

Основні показники ділової активності ТОВ «ТД ЦСВ» згруповано в табл. 2.13.

Таблиця 2.13 – Динаміка показників ділової активності ТОВ «ТД ЦСВ» в 2019-2021 рр.

Показники	Рік		Абсолютний приріст (відхилення), +,-
	2020	2021	2021 / 2020
Оборотність власного капіталу, обороти	8,92	4,47	-4,45
Оборотність активів, коефіцієнт трансформації, обороти	5,69	2,71	-2,98
Фондовіддача, обороти	92,86	101,13	8,27
Коефіцієнт оборотності оборотних активів, обороти	6,07	4,16	-1,91
Період одного обороту оборотних активів, днів	59,33	86,64	27,31
Коефіцієнт оборотності запасів, обороти	17,68	18,67	0,99
Період одного обороту запасів, днів	20,36	19,28	-1,08
Коефіцієнт оборотності готової продукції, обороти	61,62	44,86	-16,76

Період одного обороту готової продукції, дні	5,84	8,03	2,19
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, обороти	15,55	8,66	-6,89
Період погашення дебіторської заборгованості, днів	23,16	41,55	18,39
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, обороти	18,68	16,12	-2,56
Період погашення кредиторської заборгованості, днів	19,27	22,33	3,06

Джерело: розраховано автором на основі даних ТОВ «ТД ЦСВ»

Значення індикатора оборотності власного капіталу вказує на те, наскільки ефективно використовується власний капітал для генерації доходу підприємства. На кожну гривню вкладеного власного капіталу, ТОВ «ТД ЦСВ» отримало 4,47 гривні чистого доходу у 2021 році.

Зростання чистого доходу підприємства сприяло підвищенню оборотності капіталу власників, хоча середня вартість власного капіталу також зросла, що мало негативний вплив на цей показник. Однак вплив першого чинника був більш помітним у 2019–2021 роках.

Також варто зазначити, що залучені основні засоби ТОВ «ТД ЦСВ» використовуються більш інтенсивно, як свідчить зростаюча фондівіддача. У 2021 році кожна вкладена гривня у основні засоби дозволила виготовити та реалізувати 101,13 гривень товарів і послуг.

Оборотність дебіторської заборгованості ТОВ «ТД ЦСВ» становила 8,66 оборотів на рік, а період інкасації заборгованості склав 41,55 днів.

Клієнти та інші дебітори використовували кошти компанії на більш тривалий період у порівнянні з тим, як швидко підприємство відволікало кошти від постачальників та інших партнерів при формуванні кредиторської заборгованості. Це призвело до зниження оборотності дебіторської заборгованості на 6,89.

Якщо механізм товарного кредитування клієнтів дає змогу забезпечувати зростання продажів, то доцільно продовжувати дотримуватися такої політики за умови контролю якості заборгованості.

Аналізуючи динаміку показників рентабельності ТОВ «ТД ЦСВ» за 2019-2021 роки (табл. 2.14), видно кілька важливих тенденцій. По-перше, значний

спад рентабельності активів у 2021 році, незалежно від вибору чисельника, свідчить про загальну погіршену ефективність використання активів компанією. Зниження рентабельності власного капіталу у 2021 році також вказує на зменшення здатності компанії генерувати прибуток на кожну одиницю вкладених власних коштів.

Додатково, рентабельність виробничих фондів значно знизилася у 2021 році, що може відображати проблеми з ефективністю виробничих процесів або знеціненням основних активів. Спад рентабельності продажів за валовим, операційним та чистим прибутком у 2021 році свідчить про загальне погіршення маржі та ефективності управління витратами.

Також варто відзначити, що коефіцієнт реінвестування та коефіцієнт стійкості економічного зростання також зазнали зниження у 2021 році, що може свідчити про зміни в стратегії інвестування та загальні труднощі у забезпеченні стабільного зростання компанії.

Таблиця 2.14 – Динаміка показників рентабельності ТОВ «ТД ЦСВ» в 2019-2021 рр.

Показники	Рік			Абсолютний приріст (відхилення), +,-		
	2019	2020	2021	2020 / 2019	2021 / 2020	2021 / 2019
Рентабельність (пасивів) активів (чистий прибуток в чисельнику), %	-	79,91	16,91	-	-63	-
Рентабельність (пасивів) активів (ЕВІТ в чисельнику), %	-	93,83	18,63	-	-75,2	-
Рентабельність (пасивів) активів (ЕВІТДА в чисельнику), %	-	93,83	18,63	-	-75,2	-
Рентабельність власного капіталу, %	-	125,2	27,83	-	-97,37	-
Рентабельність виробничих фондів, %	-	519,94	193,59	-	-326,35	-
Рентабельність продажів за валовим прибутком (валова маржа), %	13,72	24,06	15,14	10,34	-8,92	1,42
Рентабельність продажів за операційним прибутком (операційна маржа), %	2,99	16,48	6,86	13,49	-9,62	3,87
Рентабельність продажів за чистим прибутком (чиста маржа), %	2,71	14,04	6,23	11,33	-7,81	3,52

Операційна рентабельність витрат, %	3,08	19,7	7,36	16,62	-12,34	4,28
Коефіцієнт реінвестування, %	-	98,77	90,74	-	-8,03	-
Коефіцієнт стійкості економічного зростання, %	-	76,41	22,42	-	-53,99	-
Період окупності активів	-	1,25	5,91	-	4,66	-
Період окупності власного капіталу	-	0,8	3,59	-	2,79	-

Джерело: розраховано автором на основі даних ТОВ «ТД ЦСВ»

Загалом, зниження рентабельності у 2021 році є тривожним сигналом для ТОВ «ТД ЦСВ» і вимагає уважного аналізу причин і розробки стратегій для відновлення фінансової стабільності та прибутковості компанії. Прозора оцінка фінансового стану та прийняття ефективних заходів можуть допомогти компанії подолати труднощі та забезпечити успішну діяльність у майбутньому.

Власники розглядають підприємство як перспективний актив, здатний в майбутньому генерувати їм прибуток, тому вони вважають за краще реінвестувати істотну частину заробленого протягом 2021 р. назад в діяльність компанії, тим самим забезпечуючи її додатковими фондами для подальшого розширення. Однак значення індикатора вище одиниці, а значить діють і інші чинники на таку динаміку.

Отже, за результатами фінансово-економічної діагностики діяльності ТОВ «ТД ЦСВ» можна зробити кілька важливих висновків. Перш за все, підприємство зазнало певних фінансових труднощів, що виявилися у зменшенні власних обігових коштів та збільшенні залежності від зовнішніх джерел фінансування. Високий рівень маневреності коштів свідчить про ефективність управління, але зниження показників забезпечення запасів власними коштами може стати причиною ризику недостатнього запасу матеріалів.

Незважаючи на це, зменшення залежності від зовнішніх постачальників фінансових ресурсів та висока автономія відображають певний ступінь стійкості підприємства.

Однак необхідно звернути увагу на зростання ризику зупинки діяльності через недостатній обсяг короткострокових зобов'язань. В цілому, аналіз показників свідчить про потребу удосконалення фінансової стратегії та

управлінської ефективності для забезпечення стійкого розвитку ТОВ «ТД ЦСВ» у майбутньому.

2.3 Обґрунтування напрямів підвищення ефективності господарської діяльності підприємства

В сучасних умовах конкурентного бізнесу забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства стає ключовим фактором успіху. На основі результатів фінансово-економічної діагностики підприємства, визначено необхідність розробки стратегічних напрямків для її підвищення. В даному контексті важливим є визначення пріоритетних заходів для оптимізації управління ресурсами та забезпечення стабільного розвитку підприємства.

У виробничому процесі для досягнення успішних результатів потрібно ефективно використовувати різноманітні виробничі ресурси разом із відповідною технологією. Ці ресурси включають працю людей, капітал (засоби праці та предмети праці), природні ресурси та підприємницькі здібності керівництва. Використання цих ресурсів з ефективністю може призвести до значного зростання обсягів виробництва та досягнення таких показників, як валова продукція, сукупний дохід і прибуток. Ці показники є важливими для оцінки діяльності підприємства та необхідні для швидкого реагування керівництва на прийняття рішень.

Щоб підвищити результати виробництва, необхідно аналізувати виробничі показники та виявляти резерви для збільшення обсягів продукції та прибутку. Для досягнення цих цілей потрібно розробляти стратегії розвитку на довгострокову перспективу, які враховують внутрішні та зовнішні фактори. Вибір правильної стратегії та її виконання впливають на ефективність діяльності, прибутковість та рентабельність підприємства.

Збільшення обсягу продукції, підвищення доходності та рентабельності виробництва значно залежать від правильно обраного напрямку діяльності

підприємства, що дає змогу досягти поставлених цілей та досягти бажаних результатів.

Отримання прибутку є основною метою підприємницької діяльності. Кінцевий фінансовий результат формується через оперативне реагування та правильні господарські рішення, які визначають стратегію підприємства та призводять до досягнення поставлених цілей.

Для підвищення економічної ефективності виробництва потрібно використовувати невикористані можливості для збільшення випуску продукції при мінімізації витрат ресурсів.

Існують кілька шляхів отримання прибутку:

1. Монополізація виробництва унікальної продукції, але це може стати складним через антимонопольну політику та конкурентів.

2. Другий шлях залежить від адаптації до економічної ситуації на ринку та забезпечення попиту на продукцію, конкурентоспроможності та масштабу виробництва.

3. Розвиток та використання правильної стратегії, що дає змогу збільшувати потенціал виробництва та доходність діяльності в довгостроковій перспективі.

Для зростання ефективності роботи підприємства істотне значення має пошук резервів збільшення доходів. Фактори підвищення доходності поділяються на:

1. Внутрішні – фактори, які залежать від самого підприємства та його внутрішньої стратегії та управління. До таких факторів можуть належати:

– ефективне управління ресурсами: включає в себе раціональне використання людських, фінансових, матеріальних та інших ресурсів компанії. Це означає оптимальний розподіл і використання ресурсів для досягнення поставлених цілей і завдань, що в свою чергу сприяє підвищенню ефективності виробництва та конкурентоспроможності підприємства;

– інновації та технологічний прогрес: відображають здатність підприємства впроваджувати нові технології, процеси або продукти для оптимізації виробництва та підвищення його ефективності. Це може включати в

себе впровадження автоматизованих систем, вдосконалення виробничих процесів та виготовлення нових продуктів, які задовольняють потреби споживачів та дозволяють підприємству залишатися на чолі конкуренції на ринку;

– підвищення якості продукції або послуг є важливим внутрішнім фактором, що сприяє успіху підприємства. Забезпечення високої якості та задоволення потреб клієнтів допомагає збільшити попит на продукцію або послуги підприємства, підвищує його репутацію на ринку та забезпечує конкурентну перевагу;

– оптимізація витрат: полягає в зменшенні витрат на виробництво, адміністрування та інші операційні витрати. Це може бути досягнуто шляхом впровадження ефективних управлінських практик, використання більш ефективних технологій та процесів, а також оптимізації ланцюга постачання та виробничих процесів. Оптимізація витрат допомагає збільшити прибутковість підприємства та забезпечує його стійкість у змінних умовах ринку.

2. Зовнішні – зовнішні обставини, які впливають на діяльність підприємства та його фінансові результати, і які відповідно не контролюються ним. До таких факторів можуть відноситися:

– економічне середовище: визначається станом економіки країни або регіону, який включає рівень споживчого попиту, інфляцію, процентні ставки та інші макроекономічні показники. Зміни в цих показниках можуть впливати на підприємство через зміни в рівні попиту на його продукцію, вартості ресурсів або доступності фінансування;

– політична та правова ситуація: включає законодавчі та регуляторні зміни, політичну стабільність або нестабільність, внутрішні або зовнішні конфлікти. Ці фактори можуть створювати невизначеність і ризики для підприємства, впливаючи на його здатність до планування та розвитку;

– технологічний прогрес та конкуренція: відображають розвиток технологій та їх вплив на ринок, а також діяльність конкурентів у сфері інновацій та розвитку нових продуктів. Підприємство повинне враховувати ці фактори для підтримки конкурентоспроможності та реагування на зміни в умовах ринку;

– валютний курс та міжнародні ринки впливають на підприємства через зміни у валютних курсах, торгівельних угодах, міжнародних ринкових умовах. Ці зміни можуть впливати на експорт та імпорт товарів та послуг, цінову конкуренцію та загальні фінансові результати підприємства.

Для досягнення постійного зростання обсягів діяльності підприємству необхідно формувати власну стратегію розвитку. Дослідження та формування стратегії поведінки підприємства на галузевих ринках в умовах конкуренції є необхідним для підвищення ефективності управління економічною діяльністю підприємства. Завдяки цьому досягаються поставлені цілі, які допомагають підприємству покращити фінансові результати діяльності та стати конкурентоздатним.

Основні чинники підвищення ефективності виробництва наведено в табл.2.15.

Таблиця 2.15 – Основні чинник підвищення ефективності виробництва діяльності вітчизняних підприємств

№ за/п	Чинник	Характеристика
1	Підвищення його технічного рівня	Впровадження новітніх технологій, модернізація обладнання та механізмів виробництва сприяє підвищенню продуктивності праці, зменшенню витрат і покращенню якості продукції
2	Вдосконалення управління	Ефективне управління включає в себе оптимізацію бізнес-процесів, використання сучасних методів аналізу та планування, а також удосконалення системи мотивації персоналу
3	Організація виробництва і праці, зміна обсягу і структури виробництва	Раціоналізація виробничих процесів, оптимізація ланцюга постачання, а також адаптація виробничої програми до змін на ринку дають змогу підприємству бути більш гнучким та конкурентоспроможним
4	Поліпшення якості природних ресурсів та інші	Зменшення витрат на виробництві, використання більш якісних сировинних матеріалів та впровадження екологічно чистих технологій сприяють підвищенню якості продукції та зниженню витрат на виробництво. Ці чинники, на нашу думку, взаємодіють між собою та спільно спрямовані на досягнення мети – підвищення ефективності господарської діяльності підприємства

Джерело: складено автором самостійно

На основі проведеної фінансово-економічної діагностики, пропонуємо наступні напрямки для підвищення ефективності господарської діяльності ТОВ «ТД ЦСВ» (рис. 2.2).

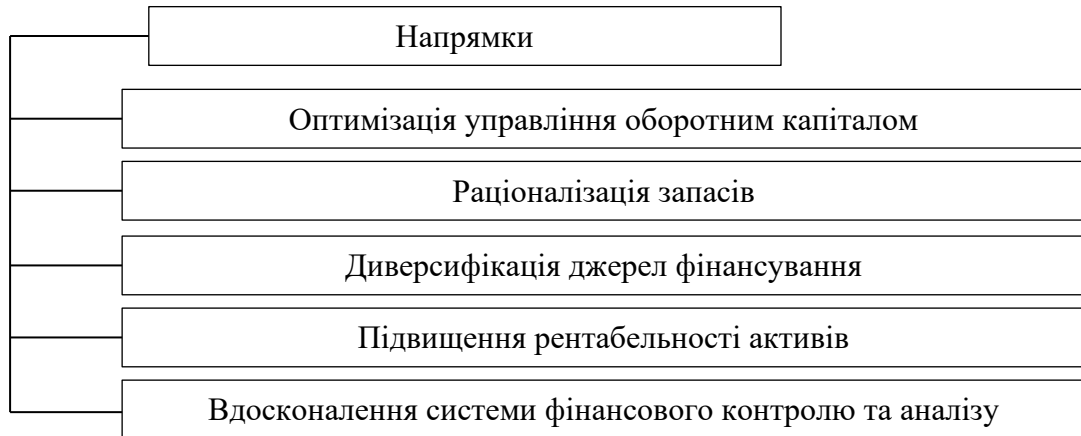

Рисунок 2.2 – Напрямки для підвищення ефективності господарської діяльності ТОВ «ТД ЦСВ»

Джерело: складено автором самостійно

Розглянемо кожен з напрямків більш детально:

1. Оптимізація управління оборотним капіталом.

Оптимізація управління оборотним капіталом може виявитися ключовим кроком для підвищення фінансової стійкості ТОВ «ТД ЦСВ». Збільшення власних обігових коштів та підтримка їх на високому рівні дозволить знизити залежність від зовнішніх джерел фінансування. Це, на нашу думку, сприятиме зменшенню фінансових ризиків та забезпечить більшу стабільність в операційній виробничій діяльності.

Такий підхід дасть змогу ефективніше використовувати наявні ресурси та оптимізувати фінансові потоки. Високий рівень власних обігових коштів також може створити додаткові можливості для інвестицій у розвиток підприємства і реалізацію стратегічних проектів.

2. Раціоналізація запасів.

Раціоналізація запасів є важливим етапом у стратегії підвищення ефективності ТОВ «ТД ЦСВ». Ефективне управління запасами дасть змогу

підприємству уникнути надмірного або недостатнього запасу матеріальних ресурсів, що може спричинити збитки. Оптимізація запасів сприятиме оптимізації фінансових потоків, зменшенню витрат на їх утримання та уникненню заторів у виробничих процесах.

Такий підхід дозволить підприємству ефективніше використовувати свої ресурси та підвищити загальну продуктивність діяльності. В результаті, підприємство може досягти більшої конкурентоспроможності та стабільності на ринку.

3. Диверсифікація джерел фінансування.

Важливим стратегічним кроком для забезпечення фінансової стабільності ТОВ «ТД ЦСВ» може стати й диверсифікація джерел фінансування. Розвиток альтернативних джерел фінансування, таких як інвестиції, може значно зменшити залежність від кредитів та інших зовнішніх джерел фінансування. Це також сприятиме зниженню фінансових ризиків та забезпечить підприємству додаткові ресурси для розвитку. Диверсифікація джерел фінансування може також збільшити гнучкість управління фінансами, що дозволить підприємству краще реагувати на зміни на ринку та зміни в економічному середовищі.

Ми вважаємо, що такий підхід стимулює сталість та розвиток підприємства в умовах непевності та забезпечує підґрунтя для подальшого успішного функціонування.

4. Підвищення рентабельності активів.

Шляхом оптимізації структури активів та інвестицій, тобто розподілу фінансових ресурсів у більш прибуткові сфери діяльності, можна ефективно збільшити загальну рентабельність ТОВ «ТД ЦСВ». Це дозволить забезпечити оптимальне використання ресурсів та максимізувати прибуток від їх використання. При цьому важливо збалансувати інвестиції, враховуючи ризики та потенційні доходи від кожного активу. Підвищення рентабельності активів може стати ефективним стратегічним кроком для підприємства у забезпеченні стабільного фінансового розвитку та конкурентоспроможності на ринку.

Такий підхід дозволить оптимізувати використання ресурсів та досягти максимального результату в умовах змінного бізнес-середовища.

5. Вдосконалення системи фінансового контролю та аналізу.

Вдосконалення системи фінансового контролю та аналізу є важливим кроком для ефективного управління фінансами підприємства. Постійний моніторинг фінансових показників дає змогу оперативно виявляти проблемні ситуації та аналізувати їх. Це дає змогу приймати вчасні та обґрунтовані рішення для вирішення виникаючих проблем та вдосконалення стратегій. Завдяки систематичному аналізу фінансових даних можна виявити потенційні ризики та можливості для оптимізації фінансових процесів. Вдосконалена система фінансового контролю сприятиме підвищенню ефективності управління ресурсами та забезпечить стабільність фінансового стану підприємства.

Такий підхід, на нашу думку, є досить перспективним для досягнення фінансової стійкості та успішності ТОВ «ТД ЦСВ».

Ці напрямки, на нашу думку, можуть допомогти ТОВ «ТД ЦСВ» підвищити ефективність своєї господарської діяльності та забезпечити стабільний розвиток у майбутньому.

Отже, у цілому, аналіз факторів, що впливають на ефективність господарської діяльності підприємства, дав змогу виявити ключові напрями для її підвищення. Оптимізація управління оборотним капіталом, раціоналізація запасів, диверсифікація джерел фінансування та підвищення рентабельності активів відіграють важливу роль у забезпеченні стабільного розвитку.

Вдосконалення системи фінансового контролю та аналізу допоможе підприємству оперативно реагувати на зміни та приймати ефективні рішення. Ці напрями не лише сприяють оптимізації внутрішніх процесів, а й забезпечують підприємство засобами для успішної конкуренції на ринку та досягнення стратегічних цілей у майбутньому.

Висновки за розділом 2

Оцінивши ефективність діяльності ТОВ «ТД ЦСВ», можемо зробити наступні висновки:

1. ТОВ «Торговий дім ЦСВ» представляє собою високотехнологічну компанію з виробництва телекомунікаційного обладнання та супутніх аксесуарів. Завдяки великому парку сучасного обладнання та висококваліфікованому персоналу, вони утримують стабільні лідерські позиції на ринку, забезпечуючи якісну продукцію та гнучку цінову політику. Їх успіх базується на згуртованій команді, спрямованій на результат, та ефективній лінійно-функціональній структурі управління.

2. З аналізу фінансово-економічних показників ТОВ «ТД ЦСВ» випливає, що підприємство стикається з певними викликами у забезпеченні фінансової стійкості. Зниження власних обігових коштів та збільшення залежності від зовнішніх джерел фінансування свідчать про потенційні ризики для стабільності підприємства. Однак високий рівень маневреності власних оборотних коштів і дотримання нормативів фінансового левериджу та залежності свідчать про ефективне управління фінансами.

Важливим є необхідність подальшого контролю над політикою залучення фінансових ресурсів та оптимізацією структури активів для забезпечення стабільності та конкурентоспроможності підприємства в майбутньому.

3. Напрями підвищення ефективності господарської діяльності підприємства включають в себе оптимізацію управління оборотним капіталом та запасами, диверсифікацію джерел фінансування, підвищення рентабельності активів та вдосконалення системи фінансового контролю.

Раціональне використання ресурсів, вдосконалення виробничих процесів та стратегічне планування також є ключовими аспектами для досягнення успіху. Запровадження новітніх технологій, підвищення якості продукції та активна адаптація до змін на ринку допоможуть підприємству забезпечити стабільний розвиток та конкурентну перевагу у майбутньому.

ВИСНОВКИ

Дослідивши теоретико-методичні та практичні засади аналізу ефективності діяльності підприємства, можемо зробити наступні висновки:

1. Визначивши сутність, критерії оцінювання та види ефективності, можемо сказати, що сутність ефективності підприємства полягає в його здатності досягати поставлених цілей з оптимальним використанням ресурсів. Оцінювання ефективності базується на співвідношенні між досягнутими результатами та витраченими ресурсами, враховуючи різні аспекти діяльності підприємства.

Критерії оцінювання включають фінансові показники, операційну ефективність, соціальну відповідальність, екологічну стійкість та інші аспекти.

Види ефективності можуть бути економічними, соціальними, екологічними, організаційними та іншими, оцінюються залежно від цілей, видів ресурсів та сфери застосування.

Для досягнення успіху та стійкого розвитку підприємству важливо комплексно оцінювати всі аспекти ефективності та вживати заходів для підвищення рівня ефективності в різних сферах діяльності.

2. Узагальнувши фактори впливу на ефективність діяльності виробничого підприємства, ми дійшли висновку, що фактори впливу на ефективність діяльності виробничого підприємства включають різноманітні аспекти, такі як розвиток науково-технічного прогресу, оптимізація організації праці та використання виробничих технологій. Важливими є також фактори, що пов'язані з реалізацією продукції, використанням виробничих ресурсів та трудових ресурсів.

Дослідження цих факторів дає змогу підприємствам ідентифікувати ключові області для покращення та розвитку своєї діяльності. Розуміння та ефективне управління цими факторами є важливими складовими успішної стратегії бізнесу, сприяючи забезпеченню стабільності та конкурентоспроможності підприємства на ринку.

3. Систематизувавши методи оцінки ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства, ми з'ясували, що вони є складним і багатогранним інструментом, що дає змогу аналізувати різні аспекти його функціонування.

Групування показників дало змогу систематизувати оцінку ефективності, включаючи використання трудових, фінансових, матеріальних та оборотних ресурсів. Кожна група показників відображає конкретні аспекти діяльності підприємства, такі як продуктивність праці, ефективність використання капіталу та матеріалів, а також ліквідність фінансових ресурсів. Додавання узагальнюючих показників, таких як рентабельність, дає змогу отримати комплексну оцінку фінансового стану підприємства.

Включення аспекту сталого розвитку в методику оцінки розширює перелік критеріїв, охоплюючи екологічну та соціальну відповідальність підприємства. Такий підхід допомагає підприємствам не лише забезпечити фінансовий успіх, а й розвиватися стійко та відповідально в усіх сферах своєї діяльності.

4. Проаналізувавши організаційно-економічну характеристику ТОВ «ТД ЦСВ», можемо сказати, що товариство є успішною виробничою компанією з великим досвідом у галузі виготовлення продукції з листового металу. Завдяки високотехнологічному обладнанню та висококваліфікованому персоналу, вона утримує стабільні лідерські позиції на ринку телекомунікаційного обладнання. Успіх компанії ґрунтується на єдності команди, орієнтованій на результат, гнучкій ціновій політиці та високій якості продукції. Використання лінійно-функціональної структури управління дає змогу забезпечити ефективне управління та чіткий розподіл обов'язків між підрозділами, сприяючи успішному функціонуванню на ринку.

5. Фінансово-економічна діагностика діяльності ТОВ «ТД ЦСВ» показала, що підприємство стикається з фінансовими труднощами, що виявляються в зменшенні обсягів власних оборотних коштів та зростанні залежності від зовнішніх джерел фінансування. Високий рівень маневреності коштів свідчить про ефективність управління, проте зниження показників запасів, забезпечених власними коштами, може стати ризиковим у забезпеченні матеріальних ресурсів.

Незважаючи на це, зменшення залежності від зовнішніх постачальників фінансових ресурсів та висока автономія свідчать про певний ступінь стійкості підприємства. Однак варто звернути увагу на зростання ризику припинення діяльності через недостатній обсяг короткострокових зобов'язань.

У цілому, аналіз показників вказує на потребу удосконалення фінансової стратегії та управлінської ефективності для забезпечення стійкого розвитку ТОВ «ТД ЦСВ» у майбутньому.

6. На основі проведеного аналізу фінансово-економічної діяльності ТОВ «ТД ЦСВ» ми запропонували напрямки підвищення його ефективності. Так, на нашу думку, оптимізація управління оборотним капіталом та раціоналізація запасів, разом з диверсифікацією джерел фінансування, сприятимуть збільшенню фінансової стійкості підприємства. Підвищення рентабельності активів та вдосконалення фінансового контролю дозволять оптимізувати використання ресурсів та знизити ризики.

Ми вважаємо, що зазначені напрямки є стратегічно важливими для досягнення успішного розвитку ТОВ «ТД ЦСВ» і забезпечення його конкурентоспроможності на ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій. Під редакцією К. Ковальчук .Центр навчальної літератури, 2019. 328 с.
2. Андрійчук В.Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, практика, аналіз: монографія. Київ: КНЕУ, 2005. 292 с.
3. Баглаєва Н.С., Суховєєва Ю.А. Теоретична сутність поняття економічна ефективність діяльності підприємства. *Вісник СНТ ННІ бізнесу і менеджменту ХНТУСГ*. 2020. Вип. 2. С. 98-101. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/7590> (дата звернення: 15.03.2024).
4. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. Київ: Кондор Видавництво, 2016. 378 с.
5. Братанич М.В., Полозова Т.В. Визначення сутності економічної ефективності та класифікація її видів. *Економіка промисловості*. 2020. № 4. С.153-155. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/handle/123456789/27060> (дата звернення: 08.04.2024).
6. Гарафонова О.І., Купчевський П.О., Ященко І.В. Стратегічний базис управління ефективністю діяльності бізнес-організації в умовах воєнного часу. *Economic Synergy*. 2022. № 4. С. 65–81. DOI: <https://doi.org/10.53920/ES-2022-4-5> (дата звернення: 04.04.2024).
7. Далик В.П., Чорній Б.І., Гарасим Л.С., Бобко О.В., Георгієвський Н.К., Фар'ян В.О. Забезпечення ефективності діяльності підприємства. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Економічні науки». 2023. № 10. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2023-10-9189> (дата звернення: 14.03.2024).
8. Економічний аналіз: Навч. посібник. За ред. Волкової Н.А./ Н.А. Волкова, Р.М. Волчек, О.М. Гайдаєнко та ін. – Одеса: ОНЕУ, ротапринт. – 2015. – 310с.
9. Єгорова О.В., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник Ю.М. Економічний аналіз: навч. посіб. Полтава: РВВД ПДАА, 2018. 290 с.

10. Ємельянов О., Петрушка Т., Симак А. Показники ефективності використання виробничих ресурсів як інструменти діагностики господарської діяльності підприємств. *Економіка та суспільство*. 2022. №36. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-36-32> (дата звернення: 07.04.2024).

11. Жмайлова О.Г., Строченко Н.І., Лищенко М.О., Жмайлов В.М. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Сумський національний аграрний університет. Суми. СНАУ, 2019. 292 с. URL: <https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=292> (дата звернення: 18.03.2024).

12. Кащена Н.Б., Гаркуша Н.М., Сідорова Т.О., Лисак Г.Г. Аналіз господарської діяльності підприємства: навч. посіб. Харків: ХДУХТ, 2014. 536 с.

13. Кирич Н. Б., Мельник Л. М., Погайдак О. Б. Сталий розвиток суб'єктів господарювання: сутність та фактори впливу (європейські акценти). *Вісник економічної науки України*. 2015. № 2. С. 151–155. URL: <http://jnas.nbu.gov.ua/article/UJRN-0000517112> (дата звернення: 18.04.2024).

14. Кіндрацька Г.І., А.Г. Загородній, Ю.І. Кулиняк. Аналіз господарської діяльності. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. 320 с.

15. Коваленко М. В., Фоніна Я. В., Дейнеко К. А. Особливості управління ефективністю діяльності підприємств в умовах економіки України. *Економіка та підприємництво*. 2018. № 4. С. 120–126.

16. Ковальчук К. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій. Навчальний посібник. К.: «Центр учбової літератури», 2019. 326 с.

17. Козирєва О., Грузіна І., Бондаренко І. Дослідження методичних підходів до оцінювання ефективності діяльності підприємства. *Підприємництво та інновації*. 2023. №29. С. 83-88. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/29.13> (дата звернення: 18.03.2024).

18. Куценко А.В. Організаційно-економічний механізм управління ефективністю діяльності підприємств споживчої кооперації України: Монографія. Полтава: РВВ ПУСКУ. 2018. 205 с.

19. Лищенко М.О., Жмайлова О.Г. Аналіз господарської діяльності. навч. посіб. Суми: СНАУ, 2021. 231 с. URL: <https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=292> (дата звернення: 18.03.2024)
20. Малярець Л. М., Норік Л. О., Жуков А. В. Економіко-математичні моделі в діагностиці ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства : монографія. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. 232 с. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/15712/1/2016-%D0%9C%D0%B0%D0%BB%D1%8F%D1%80%D0%B5%D1%86%D1%8C%20%D0%9B.%20%D0%9C.%20%D0%9D%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%BA%20%D0%9B.%20%D0%9E.%20%D0%96%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%20%D0%90.%20%D0%92.pdf> (дата звернення: 15.04.2024)
21. Марценюк О.В., Давидюк В., Ружицька К. Фактори підвищення ефективності діяльності підприємства в сучасних умовах господарювання. *Причорноморські економічні студії*. 2023. Вип. 81. С. 107–112. DOI: <https://doi.org/10.32782/bses.81-18> (дата звернення: 14.03.2024).
22. Момот О.І., Демченко А.О. Про сутність понять «ефективність» та «результативність» в економіці. *Економічний вісник Донбасу*. 2013. № 3 (33). С. 207–210. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/123349/27-Demchenko.pdf?sequence=1> (дата звернення: 16.03.2024).
23. Навольська Н.В. Теоретичні аспекти управління економічною ефективністю діяльності підприємств та вибору показників її оцінки. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Вип. 18. С. 474–480. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-18-66> (дата звернення: 15.03.2024).
24. Нечипорук А., Таранич О. Управління ефективністю виробничої діяльності підприємства: сутність та значення. *Економіка та суспільство*. 2023. № 56. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-161> (дата звернення: 10.04.2024).
25. Отенко І.П. Ефективність як основне поняття та критерій діяльності підприємства. *Бізнес Інформ*. 2020. №6. С. 190–195. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-6-190-195> (дата звернення: 14.03.2024).

26. Офіційна сторінка ТОВ «ТД ЦСВ». URL: <https://csv.com.ua/> (дата звернення: 08.04.2024).

27. Паршин Ю.І., Паршина О.А. Основи економічного аналізу: навч. посібник - Дніпро: «ФОП Дробязко С.І.», 2020. - 180 с.

28. Перерва П.Г., Кравчук А.В. Ефективність як економічна категорія. *Вісник НТУ «ХПІ»*. Серія: *Економічні науки*. 2018. № 15 (1291). С. 137–143. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/items/8714b45c-5de8-4d0a-8e0c-4e3905156226> (дата звернення: 18.03.2024).

29. Пенська І.О. Організація планування операційної діяльності на підприємствах. *Ефективна економіка*. 2021. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8910> (дата звернення: 14.04.2024).

30. Пилипенко О. В. Стратегічний аналіз: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / за заг. ред. М. І. Ковалю. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. 350 с.

31. Подольська В. О., Яріш О. В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2007. 488 с

32. Полегенька М.А. Теоретична сутність економічної категорії «ефективність». *Агросвіт*. 2016. № 10. С. 69–74. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/10_2016/12.pdf (дата звернення: 20.03.2024).

33. Приймак С.В. Аналіз господарської діяльності. Практикум: навчальний посібник. Львів, 2022. 277 с. URL: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/11/Analiz-hospodarskoi-dijalnosti-PRYYMAK-SVITLANA.pdf> (дата звернення: 12.03.2024).

34. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. 2-ге вид., виправлене і доповнене. Київ: «Знання», 2015. 662 с.

35. Савицька О.М., Салабай В.О. Ефективність діяльності та управління підприємством: особливості використання теорії, методології та результативності аналітичних досліджень. *Ефективна економіка : Електронне наукове фахове видання*. 2019. № 6. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/6_2019/57.pdf (дата звернення: 14.03.2024).

36. Савицька О.М., Салабай В.О. Особливості методології оцінювання ефективності та результативності в управлінні фінансово-господарською діяльністю підприємства. *Сучасні підходи до управління підприємством*: зб. тез доп. X Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 11 квіт. 2019 р.). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2019. С. 99.

37. Селіверстова Л. С., Скрипник О. В. Фінансовий аналіз: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. С. М. Безрутченка. Київ: Видавництво «Центр учбової літератури», 2012. 274 с.

38. Степаненко Т.О. Теоретичні та методичні засади сталого розвитку підприємства. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2020. Том 31 (40). № 6. С. 136-141. DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/70-6-23> (дата звернення: 18.04.2024).

39. Стукан Т.М. Теоретичні аспекти дослідження питань ефективності діяльності аграрних підприємств. *Інтелект XXI*. 2016. № 5. С. 115–120. URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/int XXI 2016 5 26> (дата звернення: 19.03.2024).

40. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Полтава: Видавництво ПП «Астрія», 2020. 434 с.

41. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності «Облік і оподаткування» освітньо-професійної програми «Облік і оподаткування» / А.В. Череп, О.В. Гамова, І.А. Козачок – К.: Видавничий дім «Кондор», 2020. — 268 с

42. Хмелевський О.В. Оцінка якості прибутковості в інноваційно-інвестиційному розвитку підприємств машинобудування. *Економіст*. 2008. № 3. С. 50-53.

43. Чазов Є.В. Напрями підвищення прибутковості діяльності підприємства у сучасних умовах. *Ефективна економіка: Електронне наукове фахове видання*. 2015. № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4177> (дата звернення: 14.03.2024).

44. Череп А.В., Стрілець Є.М. Ефективність як економічна категорія. *Ефективна економіка*. 2013. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1727> (дата звернення: 13.03.2024).

45. Чумаченко М.Г., Болюх М.А., Бурчевський В.З., Горбаток М.І. та ін. Економічний аналіз: навч. посібник: 2-е вид, перероб. і доп. Київ.: КНЕУ, 2003. 556 с.
46. Чучук Ю.В. Теоретична сутність понять економічна ефективність та ефективність діяльності. *Ефективна економіка : Електронне наукове фахове видання*. 2014. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua> (дата звернення: 19.03.2024).
47. Шашина М. В., Мосійчук Д. О. Параметричні характеристики сталого розвитку підприємства. *Ефективна економіка*. 2022. № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10049> (дата звернення: 19.04.2024).
48. Ярославський А.О. Економічна ефективність діяльності підприємства: теоретичний аспект. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Вип. 20. Ч. 3. С. 174-177. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2018_20%283%29_38 (дата звернення: 17.03.2024).
49. Bahri M., St-Pierre J., Sakka O. Performance measurement and management for manufacturing SMEs: a financial statement based system. *Measuring Business Excellence*. 2017. Т. 21. № 1. Р. 17-36.
50. Samuelson Paul A., Nordhaus William D. Economics: 19th edition. McGraw-Hill/Irwin, 2009. 744 p.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Показники оцінки ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства

Назва	Визначення	Формула
1. Показники ефективності використання трудових ресурсів підприємства		
Трудомісткість продукції (Т)	Характеризує витрати робочого часу для виробництва одиниці продукції; Ф _ч – витрати робочого часу; Q – обсяг випуску продукції.	$T = \Phi_{\text{ч}} / Q$
Виробіток у натуральному вимірі (В _{нат})	Вимірюється кількістю продукції у натуральному вимірі, що вироблена в одиницю робочого часу або приходить на одного працівника; Ч – середньооблікова чисельність працівників.	$V_{\text{нат}} = Q / \Phi_{\text{ч}}$ $V_{\text{нат}} = Q / \text{Ч}$
Виробіток у вартісному вимірі (В _{варт})	Вимірюється вартістю продукції, що вироблена в одиницю робочого часу або приходить на одного працівника; ВП – вартість виробленої продукції.	$V_{\text{варт}} = \text{ВП} / \Phi_{\text{ч}}$ $V_{\text{варт}} = \text{ВП} / \text{Ч}$
Зарплато-місткість продукції (З _м)	Визначає, скільки гривень заробітної плати припадає на 1 гривню виготовленої продукції; ФОП – фонд плати праці.	$Z_{\text{м}} = \text{ФОП} / \text{ВП}$
2. Показники ефективності використання капіталу		
Рентабельність активів (RA), %	Відображає відношення чистого прибутку підприємства до середньорічної вартості його активів та характеризує ефективність використання всіх активів підприємства; ЧП – чистий прибуток підприємства; А – середньорічна вартість всіх активів (всього капіталу) підприємства.	$RA = (\text{ЧП} / A) * 100\%$
Рентабельність власного капіталу (RBK), %	Відображає відношення чистого прибутку підприємства до середньорічної вартості власного капіталу та характеризує ефективність використання власного капіталу підприємства; ВК – середньорічна вартість власного капіталу підприємства.	$R_{\text{BK}} = (\text{ЧП} / \text{BK}) * 100\%$
Рентабельність залученого (позикового) капіталу (RЗК), %	Відображає відношення чистого прибутку підприємства до середньорічної вартості залученого капіталу; ЗК – середньорічна вартість залученого капіталу підприємства.	$R_{\text{ЗК}} = (\text{ЧП} / \text{ЗК}) * 100\%$
3. Показники ефективності використання основних виробничих фондів		
Фондовіддача (Фв)	Відображає відношення вартості виготовленої продукції (за гуртовими цінами) за рік до середньорічної вартості основних виробничих фондів; ОВФ – середньорічна вартість основних виробничих фондів підприємства.	$\Phi = \text{ВП} / \text{ОВФ}$
Фондовіддача активної частини основних фондів (Ф _{в. акт})	Відображає відношення вартості виготовленої продукції (за гуртовими цінами) за рік до середньорічної вартості активної частини основних фондів; ОВФ _{факт} – середньорічна вартість активної частини основних фондів.	$\Phi_{\text{в. акт}} = \text{ВП} / \text{ОВ}_{\text{факт}}$
Фондомісткість (Ф _м)	Показує величину вартості основних виробничих фондів, що припадає на 1 гривню виготовленої продукції	$\Phi_{\text{м}} = \text{ОВФ} / \text{ВП}$

Фондорентабельність (Φ_p), %	Відображає відношення чистого прибутку підприємства за рік до середньорічної вартості основних виробничих фондів	$\Phi_p = (\text{ЧП} / \text{ОВФ}) * 100\%$
Фондоозброєність ($\Phi_{озб}$)	Відображає відношення середньорічної вартості основних виробничих фондів підприємства до середньооблікової чисельності робітників або працівників	$\Phi_{озб} = \text{ОВФ} / \text{Ч}$
4. Показники ефективності використання оборотних коштів підприємства		
Коефіцієнт оборотності оборотних коштів ($K_{об}$)	Відображає відношення вартості реалізованої продукції за певний період до середніх залишків оборотних коштів; РП – вартість реалізованої продукції за певний період; $OK_{с.р.}$ – середні залишки оборотних коштів.	$K_{об} = \text{РП} / OK_{с.р.}$
Коефіцієнт завантаження ($K_{зав}$)	Характеризує суму оборотних коштів, витрачених на 1 гривню реалізованої продукції	$K_{зав} = OK_{с.р.} / \text{РП}$ $K_{зав} = 1 / K_{об}$
Тривалість обороту ($T_{об}$)	Відображає відношення кількості днів у періоді до коефіцієнту оборотності за цей період; Д – кількість днів у періоді.	$T_{об} = \text{Д} / K_{об}$
Рентабельність оборотних коштів ($R_{ок}$)	Відображає відношення чистого прибутку підприємства, одержаного за певний період, до середніх залишків оборотних коштів за той самий період	$R_{ок} = \text{ЧП} / OK_{с.р.}$
5. Показники ефективності використання матеріальних ресурсів		
Матеріаломісткість продукції (M_m)	Відображає відношення матеріальних витрат (вартості матеріальних ресурсів, які були використані у виробництві) до обсягу виготовленої продукції; МВ – матеріальні витрати.	$M_m = \text{МВ} / \text{ВП}$
Матеріаловіддача (M_b)	Визначається як відношення обсягу виробленої продукції до розміру матеріальних витрат підприємства	$M_b = \text{ВП} / \text{МВ}$
Чистий прибуток на 1 гривню матеріальних витрат (ЧП 1 грн. МВ)	Відображає відношення суми чистого прибутку підприємства до суми матеріальних витрат	$\text{ЧП 1 грн. МВ} = \text{ЧП} / \text{МВ}$
6. Узагальнюючі показники ефективності діяльності підприємства		
Рентабельність підприємства ($R_{підпр}$)	Відображає відношення чистого прибутку підприємства до суми середньорічної вартості основних виробничих фондів і середніх залишків оборотних коштів	$R_{підпр} = (\text{ЧП} / (\text{ОВФ} + \text{OK}_{с.р.})) * 100\%$
Рентабельність продажу продукції ($R_{п.п.}$)	Відображає відношення чистого прибутку до чистого доходу підприємства; ЧД – чистий дохід підприємства.	$R_{п.п.} = (\text{ЧП} / \text{ЧД}) * 100\%$
Витрати на 1 гривню товарної продукції ($V_{1 \text{ грн. ТП}}$)	Відображає відношення загальної суми витрат на виробництво продукції до вартості товарної продукції в діючих цінах; В – загальна сума витрат на виробництво продукції; ТП – вартість товарної продукції в діючих цінах.	$V_{1 \text{ грн. ТП}} = \text{В} / \text{ТП}$
Рентабельність виробництва продукції ($R_{в.п.}$)	Відображає відношення валового прибутку підприємства до собівартості реалізованої продукції; П вал. – валовий прибуток; С – собівартість реалізованої продукції.	$R_{в.п.} = (\text{П}_{вал} / \text{С}) * 100\%$

ДОДАТОК Б

Фінансова звітність ТОВ «ТД ЦСВ» за 2019 р

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 5 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Торговий дім "ЦСВ"	Дата(рік,місяць,число)	Коди
Територія	ХАРКІВСЬКА	за ЄДРПОУ	2020 01 01
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОАТУУ	38772980
Вид економічної діяльності	Механічне оброблення металених виробів	за КОПФГ	6310138500
Середня кількість працівників, осіб	62	за КВЕД	240
Одиниця виміру:	тис. грн. з одним десятковим знаком		25.62
Адреса, телефон	вулиця Хабарова, буд. 1, м. ХАРКІВ, ХАРКІВСЬКА обл., 61046		0506305312

I. Баланс на 31 грудня 2019 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного року	1801006
			На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	-	-
накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	2,8	-
Основні засоби :	1010	348,0	611,6
первісна вартість	1011	1 318,7	1 991,3
знос	1012	(970,7)	(1 379,7)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	350,8	611,6
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	655,5	1 854,6
у тому числі готова продукція	1103	144,8	218,3
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	3 919,6	549,7
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	121,1	13,4
у тому числі з податку на прибуток	1136	121,1	11,2
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	293,8	803,5
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 366,0	3 653,0
Витрати майбутніх періодів	1170	9,0	13,0
Інші оборотні активи	1190	129,1	205,5
Усього за розділом II	1195	6 494,1	7 092,7
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	6 844,9	7 704,3

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	90,0	90,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	203,5	203,5
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	2 152,4	2 244,7
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	2 445,9	2 538,2
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	3 398,1	3 253,8
розрахунками з бюджетом	1620	263,9	442,7
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	0,5	-
розрахунками з оплати праці	1630	2,2	4,1
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	577,7	1 198,4
Усього за розділом III	1695	4 242,4	4 899,0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	6 844,9	7 704,3

2. Звіт про фінансові результати
за _____ Рік 2019 _____ р.

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	38 981,2	35 614,2
Інші операційні доходи	2120	29,3	57,6
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	39 010,5	35 671,8
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(33 633,1)	(32 502,8)
Інші операційні витрати	2180	(4 212,3)	(2 654,8)
Інші витрати	2270	(-)	(332,5)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(37 845,4)	(35 490,1)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	1 165,1	181,7
Податок на прибуток	2300	(109,8)	(153,9)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	1 055,3	27,8

Керівник _____ (підпис)

Головний бухгалтер _____ (підпис)

*ЕП БОРЦОВ
ДМИТРО
ГРИГОРОВИЧ*

Борцов Дмитро Григорович

(ініціали, прізвище)

(ініціали, прізвище)

ДОДАТОК В

Фінансова звітність ТОВ «ТД ЦСВ» за 2020 р

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрошена фінансова
звітність"
(пункт 5 розділу I)

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата (рік, місяць, число)	Коди		
		2021	01	01
Товариство з обмеженою відповідальністю "Торговий дім "ЦСВ"	за ЄДРПОУ	38772980		
Територія ХАРКІВСЬКА	за КОАТУУ	6310138500		
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	240		
Вид економічної діяльності Механічне оброблення металевих виробів	за КВЕД	25.62		
Середня кількість працівників, осіб	66			
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон	вулиця Хабарова, буд. 1, м. ХАРКІВ, ХАРКІВСЬКА обл., 61046	3809657025		

1. Баланс на 31 грудня 2020 р.

Актив	Форма № 1-м Код за ДКУД		1801006
	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	10,2	9,9
первісна вартість	1001	12,4	12,4
накопичена амортизація	1002	(2,2)	(2,5)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби :	1010	601,4	665,8
первісна вартість	1011	1 978,9	2 446,8
знос	1012	(1 377,5)	(1 781,0)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	611,6	675,7
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	1 854,6	3 240,3
у тому числі готова продукція	1103	218,3	1 706,7
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	549,7	5 027,7
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	13,4	2,0
у тому числі з податку на прибуток	1136	11,2	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	803,5	1 233,5
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	3 653,0	2 759,2
Витрати майбутніх періодів	1170	13,0	27,4
Інші оборотні активи	1190	205,5	165,6
Усього за розділом II	1195	7 092,7	12 455,7
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	7 704,3	13 131,4

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	90,0	90,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	203,5	203,5
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	2 244,7	10 467,4
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	2 538,2	10 760,9
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	3 253,8	1 008,4
розрахунками з бюджетом	1620	442,7	113,1
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	4,1	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	1 198,4	905,7
Усього за розділом III	1695	4 899,0	2 027,2
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	7 704,3	13 131,4

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2020 р.

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	59 307,6	38 981,2
Інші операційні доходи	2120	75,3	29,3
Інші доходи	2240	3,0	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	59 385,9	39 010,5
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(45 039,6)	(33 633,1)
Інші операційні витрати	2180	(4 571,6)	(4 212,3)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(49 611,2)	(37 845,4)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	9 774,7	1 165,1
Податок на прибуток	2300	(1 449,4)	(109,8)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	8 325,3	1 055,3

Керівник

Головний бухгалтер

(підпис)

(підпис)

ЕП БОРЦОВ
ДМИТРО
ГРИГОРОВИЧ

Борцов Дмитро Григорович

(ініціали, прізвище)

(ініціали, прізвище)

ДОДАТОК Г

Фінансова звітність ТОВ «ТД ЦСВ» за 2021 р

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу I)

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Торговий дім "ЦСВ"	Дата(рік,місяць,число)	за ЄДРПОУ	Коди
Територія	ХАРКІВСЬКА		за КАТОТТГ ¹	2022 01 01
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю		за КОПФГ	38772980
Вид економічної діяльності	Механічне оброблення металевих виробів		за КВЕД	UA63120270010423479
Середня кількість працівників, осіб	68			240
Одиниця виміру:	тис. грн. з одним десятковим знаком			25.62
Адреса, телефон	вулиця Хабарова, буд. 1, м. ХАРКІВ, ХАРКІВСЬКА обл., 61046			3809657025

1.Баланс на 31 грудня 2021 р.

Актив	Код рядка	Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006	
		На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	9,9	17,2
Первісна вартість	1001	12,4	21,0
Накопичена амортизація	1002	(2,5)	(3,8)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби :	1010	665,8	422,2
первісна вартість	1011	2 446,8	2 636,0
знос	1012	(1 781,0)	(2 213,8)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	12 935,3
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	675,7	13 374,7
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	3 240,3	1 760,8
у тому числі готова продукція	1103	1 706,7	746,2
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	5 027,7	5 357,8
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	2,0	2,2
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 233,5	1 074,7
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	2 759,2	5 610,4
Витрати майбутніх періодів	1170	27,4	29,3
Інші оборотні активи	1190	165,6	188,6
Усього за розділом II	1195	12 455,7	14 023,8
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	13 131,4	27 398,5

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	90,0	90,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	203,5	203,5
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	10 149,8	13 577,5
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	10 443,3	13 871,0
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	1 008,4	4 240,6
розрахунками з бюджетом	1620	430,7	428,7
у тому числі з податку на прибуток	1621	317,6	-
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	1,7
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	905,7	3 358,6
Усього за розділом III	1695	2 344,8	8 029,6
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	13 131,4	27 398,5

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2021 р.

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	55 012,7	59 307,6
Інші операційні доходи	2120	54,2	75,3
Інші доходи	2240	-	3,0
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	55 066,9	59 385,9
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(46 683,7)	(45 039,6)
Інші операційні витрати	2180	(4 608,1)	(4 571,6)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(51 291,8)	(49 611,2)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	3 775,1	9 774,7
Податок на прибуток	2300	(347,7)	(1 449,4)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	3 427,4	8 325,3

Керівник _____ (підпис)

Головний бухгалтер _____ (підпис)

ЕП БОРЦОВ
ДМИТРО
ГРИГОРОВИЧ

Борцов Дмитро Григорович

(ініціали, прізвище)

(ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор балансових одиниць та територій територіальних громад